

SUMMARY

During the period from December 1, 2014 until November 30, 2016, The Ministry of Education and Science (in brief, MES) in collaboration with the Employers' Confederation of Latvia and Estonian and Lithuanian cooperation partners are implementing the Erasmus+ programme project „*National Authorities for Apprenticeships: Implementing Work Based Learning in Latvia, Lithuania and Estonia*” (WBL-Balt), Nr.557236-EPP-1-LV-EPKA3-APPREN. Its goal is to promote the national vocational education reforms in the Baltic States promoting the development of work based learning (hereinafter WBL). Within the project the Baltic States Alliance for Vocational Education is being launched as a common framework for joint cooperation between the three Baltic States mutually exchanging information and experience in course of the implementation of reforms of vocational education, in particular with regard to the implementation of WBL and apprenticeship, as well as jointly promoting good practice examples. This study is one of the project activities in Latvia and its aim was to perform the data and information summarization about the implementation opportunities of work based learning in the context of the Latvian vocational education development. Within the framework of the study the following activities were carried out: a survey with educational institutions that implement WBL or plan to do it in the coming academic years; a survey with companies that are or could be involved in the implementation of WBL; individual in-depth interviews with representatives of educational institutions that are involved in the implementation of WBL; an analysis of the conformity of the current education and employment regulatory framework for the implementation of WBL.

Survey results with educational institutions

During the 2013/ 2014 academic year, WBL has been implemented by the total of six educational institutions, but in the 2014/ 2015 academic year - 23.

It's interesting and worthy of notice that the majority (75%) of the educational institutions, which have asserted that they are or have been involved in the implementation of WBL, declare to have encountered particular difficulties in this process. The particular problems most often indicated by the educational institutions are as follows - confusing legal regulations, uncertainties about wage issues, specific conditions for the implementation of WBL for companies and educational institutions. It reaffirms the need for more extensive interpretative work on the nature of WBL and also its specific aspects and conditions.

Although the absolute majority assesses that they have encountered problems in the implementation of WBL, however the same absolute majority (94%) evaluates their experience in this process as successful. The reasoning why the experience is assessed positively most commonly refers to possibilities of young people to learn their future profession in a real work environment. Another frequently mentioned essential consideration is the fact that WBL increases students' motivation in terms of both educational and practical action - taking into account that studies on the development of vocational education repeatedly indicate the fact that young people are often not motivated in learning their chosen profession, this can be identified as one of the very substantial benefits of WBL throughout the vocational education system in general.

All of those educational institutions asserting in the survey that they have implemented WBL in the 2013/ 2014 and/ or 2014/ 2015 academic year, claim that they will do it again in the 2015/ 2016 academic year. It is essential that all of these educational institutions are looking to expand the implementation of WBL instead of maintaining it on the current level. Most often the educational institutions have expressed their willingness to implement WBL also in other qualifications, consequently involving more students and collaboration enterprises. The total number of trainees that the educational institutions would like to involve in WBL exceeds 500, but the number of collaboration companies is around 70.

It's interesting, that the absolute majority (85%) of the schools, which so far have not been involved in the implementation of WBL, are interested in carrying out it in the 2015/ 2016 academic year. The total number of students of these educational institutions, which they would like to involve in WBL, is about 490, but the total number of collaboration enterprises is 105. Consequently, along with the plans of the educational institutions (see the previous paragraph) that are already participating in the implementation of WBL the total number of potential students involved in WBL could reach 1000 but the number of involved collaboration enterprises could exceed 200.

Survey results with enterprises

Only 28% of surveyed employers have stated that they are well or very well informed about opportunities to get involved in the implementation of WBL in Latvia, while 23% assess that they are not at all informed, but 49% - ill-informed.

In contrast to the assessment made by education representatives, the absolute majority – 87% – of the employers claim that they haven't faced any specific problems in the implementation process of WBL, only 13% have come across it. Problems mentioned by the entrepreneurs are very individual - some point at the students' low theoretical background, some complain on a lack of motivation, legislative failures and other aspects.

At the same time, all employers who have been or are involved in the implementation of WBL (27% of those polled), consider their experience successful, 20% of them - very successful. The main reasoning for such assessment mentioned in almost all cases is the fact that within WBL an enterprise can attract new, potential employees, and this learning process serves as a kind of mechanism to recruit employees.

Although the majority of the enterprises involved in the implementation of WBL have never faced any problems and evaluate their experience as successful, nevertheless, in total, 13% of the target group are no longer interested to get involved in the implementation of WBL during the next academic year by indicating a lack of human resources as the main reason for the implementation of such training. The total number of students that employers would be willing to engage in WBL is relatively small – 159 individuals. However, this number is significantly higher than the annual average number of students reported during the previous three years (approx. 60-90), which leads to the conclusion that, in general, entrepreneurs are interested in the development of WBL.

The awareness of entrepreneurs on the process of WBL can be evaluated as ambiguous - 42% are of the opinion that conditions for the implementation of WBL are clear, while 58% believe they are unclear. Most of those who have rated their awareness as insufficient indicate that they fail to understand the nature of the WBL process as a whole; and they also often mention that uncertainties are related to financial arrangements and terms of the training. Exactly the financial aspect has been most often pointed out by entrepreneurs. When asked what improvements should be made in the implementation system of WBL in order to motivate employers to participate in it, the entrepreneurs indicate both the need to provide tax allowances to companies engaged in the learning process and also the need to allocate a separate funding for the implementation and organisation of the learning process in enterprises along with other aspects.

PĒTĪJUMS „DARBA VIDĒ BALSTĪTU MĀCĪBU ĪSTENOŠANA PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS ATTĪSTĪBAI LATVIJĀ”

PĒTĪJUMA REZULTĀTU ZIŅOJUMS

Rīga, 2015

Šis pētījums tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu.
Šī publikācija atspoguļo vienīgi autora uzskatus, un Komisijai nevar uzlikt
atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.

Saturs

1. Ievads	3
2. Pētījuma metodoloģija.....	4
3. Izglītības iestāžu pieredze darba vidē balstītu mācību īstenošanā.....	7
3.1. Kopsavilkums.....	7
3.2. Galvenie rezultāti attēlos	9
4. Darba devēju pieredze darba vidē balstītu mācību īstenošanā	26
4.1. Kopsavilkums.....	26
4.2. Galvenie rezultāti attēlos	28
5. Normatīvā ietvara atbilstības izvērtējums darba vidē balstītu mācību attīstības nodrošināšanai	39
5.1. Atbilstošo tiesību aktu identifikācija (uzskaitījums)	39
5.2. Identificētās problēmas darba vidē balstītu mācību tiesiskajā regulējumā.....	42
5.3. Priekšlikumi atbilstošu grozījumu veikšanai izglītības un nodarbinātības normatīvajā regulējumā.....	54
6. Pielikums	57
6.1. Izglītības iestāžu aptaujas anketa.....	57
6.2. Uzņēmumu aptaujas anketa.....	60
6.3. Padziļināto ekspertu interviju instrumentārijs	63
6.4. Ekspertu interviju respondenti.....	64
6.5. Kopsavilkums angļu valodā	65

1. Ievads

Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) sadarbībā ar Latvijas Darba devēju konfederāciju, kā arī ar Igaunijas un Lietuvas sadarbības partneriem, laika posmā no 2014.gada 1.decembra līdz 2016.gada 30.novembrim īsteno Erasmus+ programmas projektu „Nacionālās iestādes mācekļībai: Darba vidē balstītas mācīšanās ieviešana Latvijā, Lietuvā un Igaunijā” (*„National Authorities for Apprenticeships: Implementing Work Based Learning in Latvia, Lithuania and Estonia”* (WBL-Balt)), Nr.557236-EPP-1-LV-EPKA3-APPREN. Tā mērķis ir veicināt nacionālās profesionālās izglītības reformas Baltijā, veicinot darba vidē balstītu (DVB) mācību attīstību. Projekta ietvaros tiek veidota profesionālās izglītības Baltijas valstu alianse kā ietvars kopīgai sadarbībai starp trīs Baltijas valstīm, savstarpēji apmainoties ar informāciju un pieredzi profesionālās izglītības reformu ieviešanā, īpaši attiecībā uz DVB profesionālās izglītības un mācekļības ieviešanu, kā arī kopīgi popularizējot labās prakses piemērus. Dotais pētījums ir viena no minētā projekta aktivitātēm Latvijā un tā mērķis bija veikt datu un informācijas apkopošanu par darba vidē balstītu mācību īstenošanas iespējām Latvijas profesionālās izglītības attīstības kontekstā.

2. Pētījuma metodoloģija

Pētījums tika īstenots četrās nosacītās fāzēs:

- (1) Līdz 2015. gada 2. martam – pētījuma uzsākšanas fāze, kurā tika precizēta pētījuma metodoloģija, izstrādāts un ar Pasūtītāju saskaņots instrumentārijs, apkopota respondentu kontaktinformācija u.tml.
- (2) No 2015. gada 3. marta līdz 3. aprīlim – pētījuma datu un informācijas ievākšanas fāze jeb pētījuma lauka darbs, kurā tika īstenotas mērķa grupu aptaujas, individuālās padziļinātās intervijas, datu apkopošana no citiem datu avotiem u.tml.
- (3) No 2015. gada 6. aprīļa līdz 30. aprīlim – pētījuma datu un informācijas analīze, kurā tika īstenota iegūto datu apstrāde, informācijas interpretācija, grafiskā materiāla izstrāde, kartējuma izstrāde u.tml.
- (4) No 2015. gada 1. maija līdz 5. maijam – pētījuma nodevumu sagatavošana un iesniegšana Pasūtītājam.

Atbilstoši iepriekš norādītajam laika plānam un nosacīto pētījuma fāžu dalījumam, tika īstenotas šādas loģiski secīgas pētījuma projekta aktivitātes:

- (1) Pētījuma uzsākšanas fāze:
 - a. Pētījuma metodoloģijas precizēšana, definējot pētījuma mērķa grupas, mērķa grupu ģenerālkopas un izlašu apjomus, pētījuma metodes, pētījumā iegūstamās informācijas un datu tematiku.
 - b. Pētījuma instrumentārija izstrāde, sagatavojot aptaujas anketas un ekspertu interviju jautājumu ceļvežus. Instrumentārijs tika sagatavots latviešu valodā un pielietots pēc saskaņojuma ar Pasūtītāju. Tika izstrādāts atsevišķs instrumentārijs divām mērķa grupām – izglītības iestādēm, kas īsteno profesionālās izglītības programmas, un uzņēmumiem, kuri ir bijuši vai ir iesaistīti DVB mācību īstenošanā. Papildus tika sagatavots instrumentārijs padziļināto interviju veikšanai ar abu minēto mērķa grupu atsevišķiem pārstāvjiem. Sagatavoto instrumentāriju skatīt dotā ziņojuma pielikumā.
 - c. Pētījuma mērķa grupu respondentu kontaktu datu bāžu sagatavošana sadarbībā ar Pasūtītāju. Izpildītājs sagatavoja informācijas pieprasījuma vēstule uzmetumus (ar lūgumu nodrošināt atbilstošu mērķa grupu respondentu kontaktinformāciju) respondentu datu bāžu uzturētājiem:
 - i. LIAA – par projektā „Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām” iesaistītajiem uzņēmumiem;

- ii. Labklājības ministrijai un/vai Nodarbinātības valsts aģentūrai – par projektā „Apmācība pēc darba devēja pieprasījuma” iesaistītajiem uzņēmumiem;
- iii. IZM – par IZM padotībā esošu profesionālās izglītības iestāžu, pašvaldību pārziņā esošu profesionālās izglītības iestāžu, kā arī koledžu, kas īsteno profesionālās vidējās izglītības programmas, sadarbības uzņēmumiem. Daļēju šīs mērķa grupas sarakstu Izpildītājs bija jau ieguvis informatīvajā ziņojumā „Par darba vidē balstītu mācību īstenošanas iespējām Latvijas profesionālās izglītības attīstības kontekstā”¹.
- iv. IZM - par IZM padotībā esošu profesionālās izglītības iestāžu, pašvaldību pārziņā esošu profesionālās izglītības iestāžu, kā arī koledžu, kas īsteno profesionālās vidējās izglītības programmas, kontaktinformāciju. Daļēju šo mērķa grupu sarakstu Izpildītājs bija jau ieguvis IZM mājas lapā informācijas apkopojumā „IZM padotības 30 profesionālās izglītības iestādes un 2 valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību uz 01.12.2014.”².

Informācijas pieprasījumus atbilstošajām institūcijām nosūtīja Pasūtītājs.

- d. Pēc visu iepriekš norādīto apakšpunktu īstenošanas vēlreiz tika veikta metodoloģijas precizēšana, definējot mērķa grupu sasniedzamos izlašu apjomus un mērķa grupu apzināšanas metodes. Abās galvenajās mērķa grupās tika īstenotas gan kvantitatīvas aptaujas, gan arī individuālās padziļinātās intervijas papildu skaidrojošas informācijas ieguvei.

(2) Pētījuma lauka darbs:

- a. Aptaujas anketu programmēšana (telefoninterviju un/vai elektronisku paš aizpildes anketu metodēm) un testēšana. Katra aptaujas anketa tika testēta mērķa grupā, veicot 3-5 testa intervijas/anketēšanu, lai identificētu anketas saprotamību mērķa grupā. Kvantitatīvās aptaujas tika īstenotas, lai iegūtu statistisku raksturojošu informāciju par DVB mācību īstenošanu Latvijā.
- b. Respondentu rekrutācija ekspertu padziļināto interviju īstenošanai. Ekspertu padziļinātās intervijas tika īstenotas, lai iegūtu statistisko informāciju (kas tika iegūta kvantitatīvās aptaujās) papildinošu, skaidrojošu un padziļināti interpretējošu informāciju, kā arī kontekstuālai DVB mācību tematikas analīzei.
- c. Kvantitatīvo aptauju īstenošana. Izglītības iestāžu mērķa grupā uzaicinājumi piedalīties aptaujā tika izsūtīti kopumā 57 respondentiem, no kuriem 36 atsaucās aicinājumam un aizpildīja aptaujas anketu. Uzņēmēju mērķa grupā uzaicinājumi

¹ Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40319533>

² Pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/izm-prof-izgl-iestades.pdf

piedalīties aptaujā tika izsūtīti kopumā 1626 respondentiem, no kuriem 112 atsaucās aicinājumam un aizpildīja aptaujas anketu.

- d. Ekspertu padziļināto interviju īstenošana. Kopumā tika īstenotas astoņas (8) intervijas – četras (4) ar izglītības iestāžu pārstāvjiem un četras (4) ar DVB mācību īstenošanā iesaistītiem uzņēmējiem. Intervēto institūciju un uzņēmumu sarakstu skatīt dotā ziņojuma pielikumā.
- e. Īstenoto kvantitatīvo aptauju datu failu sagatavošana (datu tīrīšana, datu loģikas pārbaude u.tml.).
- f. Ekspertu padziļināto interviju informācijas apkopošana (informācijas precizēšana pie respondentiem, pārbaude neatkarīgos datu un informācijas avotos).
- g. Spēkā esošā izglītības un nodarbinātības normatīvā ietvara atbilstības darba vidē balstītu mācību ieviešanai analīzei pētījuma lauka darba fāzē tika veikta minēto tiesību aktu identifikācija (uzskaitījums).
- h. Kontekstuālai analīzei papildus tika apkopoti arī tematiski atbilstoši statistikas un citu pētījumu dati (datu faili, pārskata ziņojumi, pētījumu materiāli u.tml.).

(3) Pētījuma datu un informācijas analīze:

- a. Kvantitatīvo aptauju datu analīze, tai skaitā datu tabulēšana, grafiskā materiāla izstrāde, kartējuma sagatavošana.
- b. Intervijās iegūtās informācijas analīze, tai skaitā situāciju raksturojošo citātu identificēšana, kvalitatīvās informācijas attēlojuma sagatavošana iekļaušanai pētījuma rezultātu ziņojumā.
- c. Spēkā esošā izglītības un nodarbinātības normatīvā ietvara atbilstības darba vidē balstītu mācību ieviešanai padziļināta analīze, identificējot nepieciešamos uzlabojumus (pēc izglītības iestāžu, darba devēju viedokļa, arī darba grupas ekspertu viedokļiem) un definējot to īstenošanas aktivitātes.
- d. Pētījuma rezultātu ziņojuma izstrāde (dotais dokuments).

Pētījumu īstenoja SIA „Aptauju centrs”. Pētījuma projekta vadītājs bija Gints Klāsons, lauka darba koordinators – Andris Avotiņš, tiesiskā regulējuma analīzes autore – Ruta Porniece. Kā konsultants ekonomikas jautājumos pētījuma satura izstrādē piedalījās arī Uldis Spuriņš.

3. Izglītības iestāžu pieredze darba vidē balstītu mācību īstenošanā

3.1. Kopsavilkums

Lai gan aptaujā tika aicinātas piedalīties visas IZM un pašvaldību padotībā esošās profesionālās izglītības iestādes, kā arī visas koledžas, kas īsteno profesionālās vidējās izglītības programmas (kopumā 57 iestādes), atsaucās nedaudz vairāk par pusi no tām (sasniegtā izlase - 36), sekojoši - šajā nodaļā apkopotie dati jāattiecinā tikai uz aptaujāto (atbildes sniegušo) izglītības iestāžu mērķa grupu, nevis visu vidējās profesionālās izglītības jomu Latvijā.

2013./2014. mācību gadā DVB mācības īstenojušas kopumā sešas, bet 2014./2015. mācību gadā - 23 izglītības iestādes. Šeit jāuzsver - lai gan aptaujas anketā tika norādīta precīza un konkrēta DVB mācību definīciju, ne visi aptaujas respondenti bija pareizi izpratuši DVB mācību būtību, sekojoši arī kļūdaini novērtējot konkrētu mācību iestāžu iesaisti šajā procesā. Par to liecina, piemēram, fakts, ka par 2013./2014.m.g. iesaisti DVB mācību īstenošanā bija norādījušas vairāk izglītības iestāžu, nekā IZM sniegtajā statistikā. Tā kā par 2014./2015.m.g. nav pieejama precīza statistika par DVB mācību īstenošanā iesaistīto mācību iestāžu sarakstu, tad iestāžu atbilstība mērķa grupai var tikt noteikta, balstoties tikai pašnovērtējumā par iesaisti DVB mācību īstenošanā. Par to, ka atsevišķas izglītības iestādes DVB mācību īstenošanu nenodala no izglītojamo mācību prakses, liecina arī anketā sniegtie dati par DVB mācību īstenošanā iesaistīto izglītojamo skaitu un sadarbības uzņēmumu skaitu - atsevišķos gadījumos uzrādītie dati ir ļoti lieli, kas visdrīzāk liecina, ka izglītības iestādes kā DVB mācības iesaistītus izglītojamus un sadarbības uzņēmumus uzrādījušas mācību praksē iesaistītos. Minētie fakti liecina, ka, no vienas puses, nepieciešams precīzs definējums DVB mācību procesam, un, no otras puses, nepieciešams skaidrojošs darbs kā izglītības iestāžu, tā darba devēju vidū par DVB mācību procesa būtību, nosacījumiem un juridiskajiem aspektiem. Pretējā gadījumā statistiski korekta uzskaitē par DVB mācību procesa īstenošanu Latvijā šobrīd ir ļoti apgrūtināta, un iegūtie dati un informācija - neprecīza un aptuvena.

Sasaucoties ar iepriekš minēto - vēl viens aspekts, kas liecina par nepilnīgo izglītības iestāžu izpratni par DVB mācību procesa būtību, ir to sniegtie vērtējumi par to, cik lielu mācību daļu izglītojamie apgūst reālā darba vidē uzņēmumā DVB mācību ietvaros. Izglītības iestāžu sniegtie novērtējumi variējas no 5% līdz pat 95%. Visu 2014./2015.m.g. DVB mācībās iesaistīto skolu sniegto novērtējumu vidējais rādītājs ir 45%, proti, vidēji 45% no apmācībām izglītojamie apgūst reālā darba vidē uzņēmumā. Tomēr ņemot vērā sniegto vērtējumu lielo izkliedi, šo rādītāju nevar izmantot kā pilnvērtīgu reālās situācijas atainojumu. Pie tam - šis rādītājs ir arī zemāks par

anketā iekļautajā DVB mācību procesa definīcijā minēto, kur noteikts, ka DVB mācību ietvaros vairāk kā 50% no apmācībām jaunieši apgūst reālā darba vidē.

Interesanti un būtiski, ka vairākums (75%) no tām izglītības iestādēm, kuras apgalvojušas, ka ir bijušas vai ir iesaistītas DVB mācību īstenošanā, apgalvo, ka ir saskārušās ar kādām konkrētām problēmām šajā procesā. Konkrētās problēmas, ko norāda izglītības iestādes, visbiežāk ir tās, kas kā nepilnības DVB mācību procesa īstenošanā identificētas jau iepriekš (pētījuma tehniskajā specifikācijā, IZM informatīvajā ziņojumā u.c.) - neskaidrības tiesiskajā regulējumā, neskaidrības par darba samaksas jautājumiem, DVB mācību īstenošanas specifiskie nosacījumi uzņēmumiem un izglītības iestādēm. Tas vēlreiz apliecina, ka nepieciešams plašāks skaidrojošs darbs par DVB mācību būtību un arī konkrētiem to aspektiem un nosacījumiem.

Lai gan absolūtais vairākums novērtē, ka ir saskārušies ar problēmām DVB mācību īstenošanā, absolūtais vairākums savu pieredzi šajā procesā vērtē tomēr kā sekmīgu - 63% novērtējuši to kā drīzāk sekmīgu, bet 31% kā ļoti sekmīgu, un tikai 6% kā nesekmīgu. Argumentācija, kādēļ pieredze tiek vērtēta kā pozitīva, visbiežāk attiecas uz jauniešu iespējām reālā darba vidē apgūt savas nākotnes profesijas ikdienu. Vēl viens būtisks nereti minēts apsvērums ir fakts, ka DVB mācības palielina izglītojamo motivāciju kā izglītības, tā praktiskās darbības aspektā - ņemot vērā, ka profesionālās izglītības attīstības pētījumos nereti ticis norādīts uz faktu, ka jaunieši bieži vien nav motivēti savu izvēlēto profesiju apgūvē, šo var identificēt kā vienu no ļoti būtiskām DVB mācību priekšrocībām visā profesionālās izglītības sistēmā kopumā.

Visas no tām izglītības iestādēm, kuras anketā bija apgalvojušas, ka ir īstenojušas DVB mācības 2013./2014.m.g. un/vai 2014./2015.m.g., apgalvo, ka to darīs arī 2015./2016.m.g., lai gan ne visas bijušas pilnībā pārliecinātas - 69% jeb 11 mācību iestādes novērtējušas, ka noteikti īstenos, bet 31% jeb 5 - ka drīzāk īstenos. Būtiski, ka visas no šīm izglītības iestādēm vēlas paplašināt DVB mācību īstenošanu, nevis saglabāt tikai esošajā līmenī. Visbiežāk mācību iestādes izteikušas vēlmi DVB mācības īstentot vēl citās kvalifikācijās, sekojoši iesaistot vairāk audzēkņu un sadarbības uzņēmumu. Izteikti retāk tiek izteikta vēlme veidot partnerības ar citām skolām. Kopējais izglītojamo skaits, kurus izglītības iestādes vēlētos iesaistīt DVB mācībās, pārsniedz 500, bet sadarbības uzņēmumu skaits - aptuveni 70.

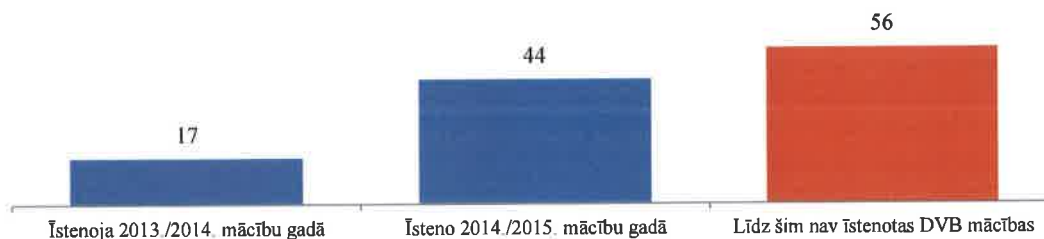
Interesanti, ka absolūtais vairākums (85%) arī no tām skolām, kuras līdz šim nav bijušas iesaistītas DVB mācību īstenošanā, ir ieinteresētas tās īstentot 2015./2016. m.g. (pie tam 40% jeb 8 bijušas tādas, kuras novērtē, ka noteikti vēlētos īstentot DVB mācības), un tikai 15% norāda, ka

nav ieinteresētas. Šo mācību iestāžu kopējais audzēkņu skaits, kurus tās vēlētos iesaistīt DVB mācībās, ir aptuveni 490, un sadarbības uzņēmumu kopskaits - 105. Sekojoši - kopā ar DVB mācību īstenošanā jau iesaistīto izglītības iestāžu plāniem (skatīt iepriekšējo rindkopu) kopējais potenciāli DVB mācībās iesaistīto audzēkņu skaits varētu sasniegt 1000 un iesaistīto sadarbības uzņēmumu skaits - pārsniegt 200.

Lai gan aptaujā vairākums izglītības iestāžu bija norādījušas, ka ir saskārušās ar problēmām DVB mācību īstenošanas procesā, un norādījušas uz dažādām neskaidrībām par DVB mācību procesu, tomēr vairākums skolu pārstāvju - 80% - aptaujā arī apgalvojuši, ka viņu iestādei ir skaidri DVB mācību īstenošanas nosacījumi. Jāuzsver gan, ka tādu īpatsvars, kuriem nosacījumi ir pilnībā skaidri, ir tikai 22%, kamēr pārējie 58% vērtējuši, ka tie ir drīzāk skaidri. Samērā liels - 20% - gan ir arī to īpatsvars, kuri apgalvojuši, ka DVB mācību īstenošanas nosacījumi drīzāk nav skaidri. Neskaidrības, kuras norāda skolu pārstāvji, lielā mērā ir katrai izglītības iestādei individuālas un atšķirīgas, tomēr visas attiecas uz konkrētiem DVB mācību īstenošanas aspektiem, kas vēlreiz apliecina, ka izglītības iestādes ir nepilnīgi informētas par šī procesa nosacījumiem, īpaši attiecībā uz tā finansēšanas kārtību un praktisko organizēšanu.

3.2. Galvenie rezultāti attēlos

Attēls 1. Vai Jūsu pārstāvētā izglītības iestāde ir īstenojusi vai šobrīd īsteno darba vidē balstītas (DVB) mācības? (%)
Bāze: visas aptaujātās izglītības iestādes, n=36

Attēls 2. Aptaujas anketu aizpildījušās skolas, kuras īstenojušas DVB mācības 2013./2014.m.g.

Jelgavas Tehnikums
Ogres tehnikums ³
PIKC "Rīgas Valsts tehnikums"
Ventspils tehnikums
Valmieras profesionālā vidusskola
Jelgavas Amatu vidusskola

Attēls 3. Aptaujas anketu aizpildījušās skolas, kuras īsteno DVB mācības 2014./2015.m.g.

Aizkraukles Profesionālā vidusskola
Alsviķu arodskola
Barkavas Profesionālā vidusskola
Daugavpils Tirdzniecības profesionālā vidusskola
Ērgļu Profesionālā vidusskola
Jelgavas Tehnikums
Ogres tehnikums
PIKC "Rīgas Valsts tehnikums"
Profesionālās izglītības kompetences centrs Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums
Rīgas Amatniecības vidusskola
Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums
Saulaines Profesionālā vidusskola
Viduslatgales Profesionālā vidusskola
Ventspils tehnikums
Valmieras profesionālā vidusskola
Jelgavas Amatu vidusskola
<i>Pēc IZM informācijas 2014./15.m.g. DVB mācības īsteno vēl deviņas izglītības iestādes, kuras aptaujas anketu nav aizpildījušas vai norādījušas, ka neīsteno DVB mācības:</i>
<i>Cīravas Profesionālā vidusskola</i>
<i>Daugavpils Būvniecības tehnikums</i>
<i>Profesionālās izglītības kompetences centrs „Liepājas Valsts tehnikums”</i>
<i>Rēzeknes tehnikums</i>
<i>Rīgas 3. arodskola</i>
<i>Rīgas Stila un modes profesionālā vidusskola</i>
<i>Smiltenes tehnikums</i>

³ Informāciju par Ogres tehnikumu sniegusi tikai viena no tās nodaļām, sekojoši par šo izglītības iestādi informācija ir nepilnīga. Tas jāņem vērā, interpretējot šajā nodaļā minētos datus un informāciju par šo izglītības iestādi!

Attēls 4. Norādiet, lūdzu, tabulā informāciju par 2013./2014. un 2014./2015. mācību gadā Jūsu pārstāvētajā izglītības iestādē īstenotajām DVB mācībām! Kādu mācību programmu ietvaros notikušas DVB mācības un kādas bijušas atbilstošās iegūstamās kvalifikācijas? Cik audzēkņu uzsāka DVB mācības konkrētās kvalifikācijas ieguvei un cik – sekmīgi tās pabeidza? Kopumā cik uzņēmumos Jūsu iestādes audzēkņi apguva/apgūst DVB mācības konkrētajā kvalifikācijā?

Piezīme: Tabulā norādīta informācija tikai par tām izglītības iestādēm, kuras aptaujā ir sniegušas datus!

Izglītības iestāde	Programma	Iegūstamā kvalifikācija	Uzsāka (skaits)	No tiem – turpina (skaits)	No tiem – pabeidza (skaits)	Uzņēmumu skaits
2013./2014.m.g.						
Jelgavas Amatu vidusskola	Metālapstrāde	Datorizētās ciparu vadības (CNC) darbgaldu iestāftājs	32	-	18	1
Jelgavas Tehnikums	Autotransports	Autoatslēdznieks	16	3	13	3
Ogres tehnikums	Elektronika	Elektronikas tehniķis	10	10	10	1
PIKC "Rīgas Valsts tehnikums"	Poligrāfijas ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana	Poligrāfijas ražošanas tehniķis	12	0	12	4
	Poligrāfija un izdevējdarbība	Ofseta iespiedējs	18	0	18	4
	Poligrāfija un izdevējdarbība	Iespieddarbu digitālā noformējuma speciālists	2	0	2	2
	Inženiermehānika	Mašīnbūves tehniķis	1	0	1	1
Valmieras tehnikums	Tekstiliju ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana	Tekstiliju ražošanas speciālists	21	0	11	1
Ventspils Tehnikums	Metālapstrāde	Rokas Lokmetinātājs (MMA), Lokmetinātājs metināšanā ar mehānizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG)	10	0	11	2
	Inženiermehānika	Mašīnbūves tehniķis	6	5	0	3
	Enerģētika un elektrotehnika	Elektrotehniķis	8	0	8	3
	Elektronika	Elektronikas tehniķis	2	0	2	1
	Mehatronika	Mehatronisku sistēmu tehniķis	1	0	1	1
2014./2015.m.g.						
Aizkraukles Profesionālā vidusskola	Autotransports	Automehāniķis	2			2
	Koka izstrādājumu izgatavošana	Būvizrādājumu galdnieks	3			3
	Ēdināšanas pakalpojumi	Pavārs	18			5
Alsviķu arodskola	Būvdarbi	Būvstrādnieks	13			1
	Datoru lietošana	Teksta redaktora operators	3			2
	Ēdināšanas pakalpojumi	Pavāra palīgs	2			1
	Sociālā aprūpe	Aprūpētājs	7			5
	Ēdināšanas pakalpojumi	Pavārs	3			2

Izglītības iestāde	Programma	Iegūstamā kvalifikācija	Uzsāka (skaits)	No tiem – turpina (skaits)	No tiem – pabeidza (skaits)	Uzņēmumu skaits
	Kokizstrādājumu izgatavošana	Galdnieks	12			3
Barkavas Profesionālā vidusskola	Būvdarbi	Apdares darbu tehniķis	16			1
	Lauksaimniecība	Lauku īpašuma apsaimniekotājs	67			2
Daugavpils Tirdzniecības profesionālā vidusskola	Ēdināšanas pakalpojumi	Pavārs	98			63
	Ēdināšanas pakalpojumi	Konditors	73			21
	Ēdināšanas pakalpojumi	Pavārs	78			53
	Komercizīibas	Mazumtirdzniecības veikala pārdevējs	24			13
Ērgļu Profesionālā vidusskola	Būvdarbi	Jumiķis	16			10
	Meža darbi un tehnika	Motorzāģa operators	16			6
Jelgavas Amatu vidusskola	Metālapstrāde	Datorizētās ciparu vadības (CNC) darbgaldu iestādītājs	16			1
	Metālapstrāde	Atslēdznieks	16			1
Jelgavas Tehnikums	Nekustamā īpašuma tirdzniecība un apsaimniekošana	Namu pārzinis	6			1
Ogres tehnikums	Elektronika	Elektronikas tehniķis	25			1
PIKC "Rīgas Valsts tehnikums"	Poligrāfijas ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana	Poligrāfijas ražošanas tehniķis	16			4
	Poligrāfija un izdevējdarbība	Ofseta iespiedējs	2			1
	Poligrāfija un izdevējdarbība	Iespieddarbu digitālā noformējuma speciālists	3			2
	Inženiermehānika	Mašīnbūves tehniķis	1			1
	Dzelzceļa transports	Lokomotīvu saimniecības tehniķis	4			1
	Kokapstrādes tehnoloģijas un izgatavošana, profesionālā kvalifikācija	Koka izstrādājumu ražošanas tehniķis	14			14
Profesionālās izglītības kompetences centrs Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	Viesnīcu pakalpojumi	Istabene	10			1
Rīgas Amatniecības vidusskola	Multimediju dizains	Multimediju dizaina speciālists, 3.līm.	1			1
	Audiovizuālā mediju māksla	Video operators, 3.līm	4			1
Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums	Pārtikas produktu ražošanas tehniķis	Pārtikas produktu ražošanas tehniķis	12			2
	Pārtikas ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana	Saldumu un šokolādes izstrādājumu ražošanas tehniķis	14			2
Saulaines Profesionālā vidusskola	Viesnīcu pakalpojumi	Viesmīlības pakalpojumu speciālists	9			1
	Ēdināšanas pakalpojumi	Ēdināšanas pakalpojumu speciālists	13			6

Izglītības iestāde	Programma	Iegūstamā kvalifikācija	Uzāka (skaits)	No tiem – turpina (skaits)	No tiem – pabeidza (skaits)	Uzņēmumu skaits
Valmieras tehnikums	Tekstiliju ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izpatošana	Tekstiliju ražošanas speciālists	21			1
Ventspils Tehnikums	Metālapstrāde	Rokas Lokmetinātājs (MMA), Lokmetinātājs metināšanā ar mehānizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG)	6			1
	Inženiermehānika	Māšīnbūves tehniķis	2			2
	Enerģētika un elektrotehnika	Elektrotehniķis	7			2
	Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģija	Inženierkomunikāciju tehniķis	6			1
	Viesnīcu pakalpojumi	Viesnīcu pakalpojumu speciālists	10			1
Viduslatgales Profesionālā vidusskola	Ēdināšanas pakalpojumi	Ēdināšanas pakalpojumu speciālists	5			3
	Lauksaimniecības tehnika	Lauksaimniecības tehnikas mehāniķis	5			2
	Autotransports	Automehāniķis	5			3
	Tūrisma pakalpojumi	Lauku tūrisma speciālists	2			1

Attēls 5. Vidēji cik lielu apmācību daļu izglītojamie apgūst reālā darba vidē uzņēmumā 2014./2015. mācību gadā īstenoto DVB mācību ietvaros (ierakstiet vidējo novērtējumu procentos)? (%)

Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras īsteno DVB mācības 2014./2015.m.g., n=16

Attēls 6. Norādiet, lūdzu, uzņēmumus, ar kuriem Jūsu iestādei ir noslēgti līgumi par DVB mācību nodrošināšanu 2014./2015. mācību gadā!

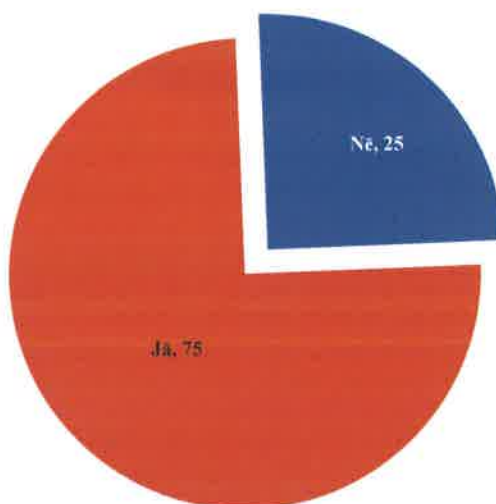
Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras īsteno DVB mācības 2014./2015.m.g., n=16

Izglītības iestāde	Uzņēmumi, ar kuriem slēgti līgumi
Alsviķu arodskola	Nav norādīts
PIKC "Rīgas Valsts tehnikums"	SIA „Jelgavas tipogrāfija”, SIA „Livonija Print”, SIA „PNB Print”, SIA „Poligrāfijas grupa Mūkusalā”, SIA DUROC, SIA ”L- ekspresis”, SIA ”Vārpa”
Viduslatgales Profesionālā vidusskola	SIA Agrari, SIA Agroapgāde, Z/S Arāji, Z/S Deņevo, Z/S Stivriņi, Z/S Sollomina muiža, Z/S Liepukalnas, Z/S Celiņi, Z/S Dadži, Z/S Jauni Dzintari, Z/S Korsikova, SIA Korna dzirnavu HES, SIA Pļavas V, Z/S Lejas, Z/S Stārķi
Daugavpils Tirdzniecības profesionālā vidusskola	Nav norādīts
Aizkraukles Profesionālā vidusskola	SIA "Panna", SIA "Medus lācis", IU Smirnovas ēdnīca, SIA "Betija", SIA "Laktiņi", SIA "Būvfirma Vītols", SIA "Dok", SIA "Zennun LV", SIA "AKZ"
Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums	AS "Laima", SIA "Skai Baltija", SIA "Staburadzes konditoreja"
Ērgļu Profesionālā vidusskola	M/U Jānis Upmins, Aronas pagasta V.Zariņa zemnieku saimniecība "AVOTIŅI", IK „Ērglis R”, Saimnieciskā darba veicēja Nauris Feodorovs, SIA Balga, SIA "BALEX METAL Vidzeme", SIA "Jume-A", SIA "JUMTU SERVISS", SIA "Madonas būve", SIA Mācību būvniecības un restaurācijas firma "DZIEDRS", SIA "ALPU JUMTI", SIA "MI Jumti", SIA "Krasta AP Būve"
Barkavas Profesionālā vidusskola	SIA "LEC" , Z/S "Sābri", A/S Latvijas valsts meži, kooperatīvs "Barkavas arodi"
Saulaines Profesionālā vidusskola	Hotel "Bauska ABC", SIA "Mārksmens", SIA "Madari MRK", I.U "Taverna", Z/S krogs" Aveņi", SIA "VI un KA", SIA "Bērzkalni", SIA "Jurbas"

Izglītības iestāde	Uzņēmumi, ar kuriem slēgti līgumi
Rīgas Amatniecības vidusskola	VSIA "Latvijas televīzija", SIA "Mykoob"
Jelgavas Tehnikums	SIA "Jelgavas nekustamā īpašuma pārvalde", SIA "AJ Koncepts", SIA "Nordic Homes"
Ogres tehnikums	SIA "Hanzas Elektronika"
Profesionālās izglītības kompetences centrs Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	Viesnīca "Metropole", Kuldīga
Jelgavas Amatu vidusskola	SIA "Dinex Latvia"
Ventspils tehnikums	SIA "Bucher Municipal", SIA "Malmar Sheet Metal", SIA "Elektriķis", SIA "Volts-1", SIA "Ventspils Elektronikas Fabrika", SIA "Latuss Sardze", Pašvaldības SIA "Ventspils siltums", SIA "Olimpiskais centrs "Ventspils""
Valmieras tehnikums	AS "Valmieras stikla šķiedra"

Attēls 7. Vai DVB mācību īstenošanas procesā saskārāties ar kādām konkrētām problēmām? (%)

Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras īstenoja DVB mācības 2013./2014. vai/un 2014./2015.m.g., un ir sniegušas atbildi, n=16

Attēls 8. Norādiet, ar kādām konkrētām problēmām saskārāties DVB mācību īstenošanas procesā?

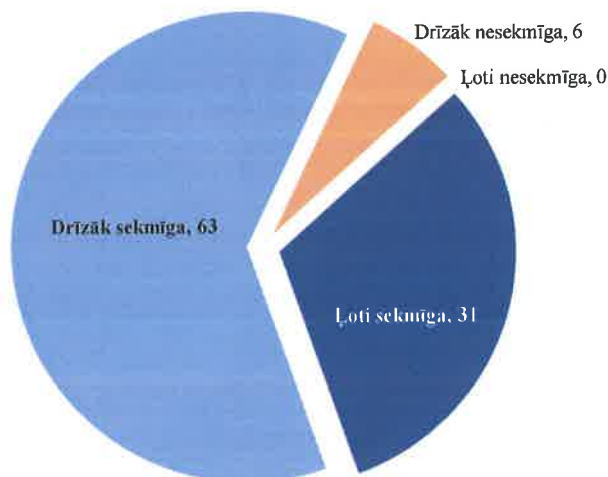
Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras īstenoja DVB mācības 2013./2014. vai/un 2014./2015.m.g., un kuras ir saskārušās ar konkrētām problēmām, n=12

Izglītības iestāde	Problēmas, ar kādām saskārušies
Alsviķu arodskola	Nav sakārtota likumdošana, ļoti daudz neskaidru jautājumu - samaksa darba devējiem, izglītojamajiem, ceļa izdevumu segšana, ēdināšanas jautājumi.
PIKC "Rīgas Valsts tehnikums"	Nav normatīvo aktu seguma DVB pieejai. Piemēram, Dzelzceļa nodaļa min, ka uzņēmumi nesaprot, kāpēc izglītības iestādei svarīga darba vidē balstītās izglītības pieeja un kāpēc vispār vajadzīgi duālās izglītības līgumi, ja tas nav atrunāts normatīvajos aktos. Tehnikuma izstrādātais DVB Līguma paraugs bija nosūtīts visiem LDz uzņēmumiem 2013./2014.m.g un 2014./2015.m.g. Praktiski uzņēmumi bija gatavi reāli īstenot DVB pieeju, bet tas nebija nostiprināts ar DVB līgumu, kas radīja draudus audzēkņu mācību stundu attaisnošanai.
Viduslatgales Profesionālā vidusskola	Audzēkņu darba apmaksā, prakses vadīšanas apmaksā.
Daugavpils Tirdzniecības profesionālā vidusskola	Nav saskārušies ar problēmām.
Aizkraukles Profesionālā vidusskola	1. Darba vidē orientētu apmācību vieglāk īstenot pēc vidusskolas programmas apguves vai 1 gad.grupās. 4 gad. programmās problēmu rada vispārīgā priekšmetu kvalitatīva apguve. 2. Jāsadarbojas ar daudziem maziem uzņēmumiem. 3. Uzņēmumi nav ieinteresēti darbinieku kvalifikācijas pilnveidē. Nepilngadīgus vispār uzņēmumi nevēlas ņemt darbā.
Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums	Ilgs līguma slēgšanas laiks. Darba devēja neizpratne starp parastu praksi un DVB. Izglītojamo darba disciplīna.

Izglītības iestāde	Problēmas, ar kādām saskārušies
Ērgļu Profesionālā vidusskola	Grūtības atrast uzņēmumus, kas vēlētos iesaistīties DVB apmācībā. Dokumentu sakārtošanā - viss process jauns. Darbs ar pedagogiem, kas iesaistīti DVB mācību nodrošināšanā - viss jauns.
Barkavas Profesionālā vidusskola	Visus izglītojamus vienlaicīgi grūti nodarbināt.
Saulaines Profesionālā vidusskola	Jāmaina mācību procesa grafiks atbilstoši uzņēmuma interesēm. Vajadzētu nodrošināt audzēkņiem atmaksātus ceļa izdevumus.
Rīgas Amatniecības vidusskola	Labākie audzēkņi noslāņojas, jo kļūst profesionāli vēl labāki. DVB slodze - darbs uzņēmumā + kvalifikācijas darba izstrāde = paliela slodze.
Jelgavas Tehnikums	1. Izglītojamo motivācijas trūkums. 2. Sadarbības partnera saistību izpilde.
Ogres tehnikums	1. Ceļa izdevumi audzēkņiem. 2. Prakses vadītāju uzņēmumā pedagoģiskā sagatavoība. 3. Nepieciešamība mainīt un pielāgot mācību plānu.
Ventspils tehnikums	Lai sekmīgi ieviestu DVB profesionālo izglītību, nepieciešamas izmaiņas spēkā esošajos normatīvajos aktos (grozījumi profesionālās izglītības likumā u.c. normatīvajos aktos). Nepieciešams sekmēt uzņēmumu ieinteresētību iesaistīties topošo nozares speciālistu sagatavošanā, DVB profesionālās izglītības ieviešanā. Izglītības iestāžu pedagogu (prakses vadītāju) un darbaudzinātāju uzņēmumos apmācība, profesionālās kompetences pilnveide.
Profesionālās izglītības kompetences centrs Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	Nav saskārušies ar problēmām.

Attēls 9. Kā Jūs kopumā novērtētu Jūsu iestādes līdzšinējo pieredzi DVB mācību īstenošanā? (%)

Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras īstenoja DVB mācības 2013./2014. vai/un 2014./2015.m.g., un ir sniegušas atbildi, n=16

Attēls 10. Kas ir galvenie argumenti/apsvērumi, kādēļ Jūsu uzņēmuma līdzšinējo pieredzi DVB īstenošanā kopumā vērtējat kā sekmīgu?

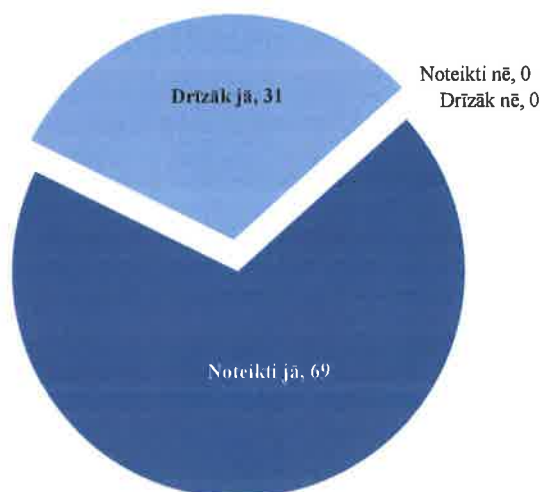
Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras īstenoja DVB mācības 2013./2014. vai/un 2014./2015.m.g., un vērtē pieredzi kā sekmīgu, n=15

Izglītības iestāde	Sniegtā atbilde
Alsviķu arodskola	Izglītojamie veiksmīgi realizējuši DVB mācību programmu, iepazinušies ar darba vidi, iespēja strādāt pie modernām tehnoloģijām.
PIKC "Rīgas Valsts tehnikums"	Sadarbības pieredze. Audzēkņiem interesants darbs reālajā darba vidē un iespēja saņemt atbildību par paveikto.
Daugavpils Tirdzniecības profesionālā vidusskola	Audzēkņi atrodas reālās mācību prakses vietās.
Aizkraukles Profesionālā vidusskola	Izveidojusies laba sadarbība ar vietējiem ēdināšanas uzņēmumiem. Izglītojamie strādā tieši tajā nozarē, kādu kvalifikāciju plāno iegūt. Kvalifikācijas prakses līdz šim tika organizētas tieši atbilstoši DVB norīsei. Daudzi jaunieši tieši no pēdējiem kursiem jau iepriekšējos gados sociālo apstākļu dēļ bija spiesti uzsākt darba gaitas un vienlaicīgi turpināt mācības.

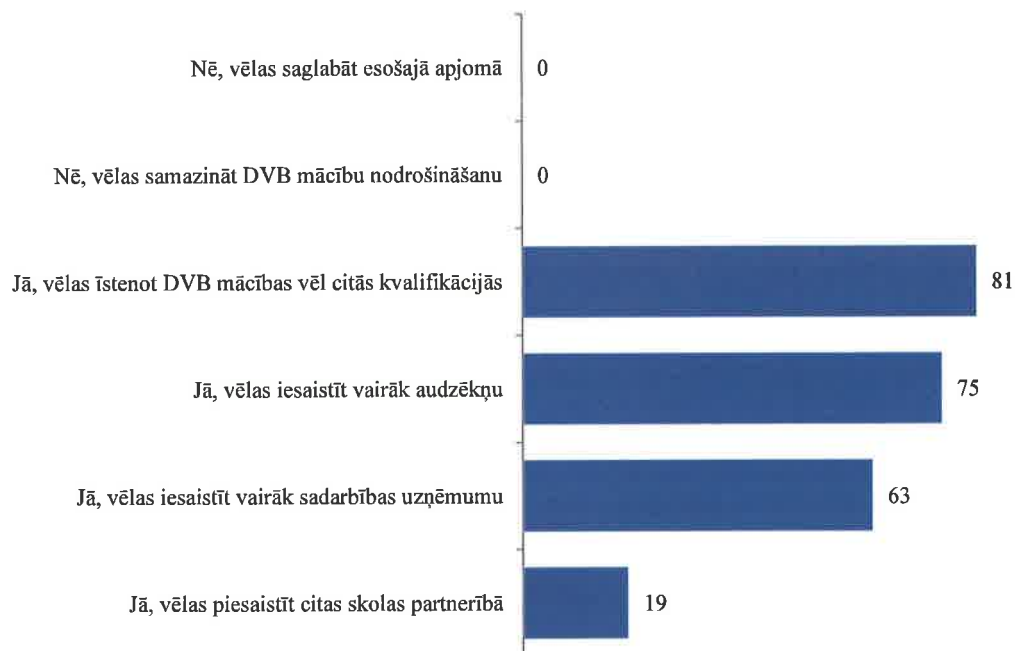
<i>Izglītības iestāde</i>	<i>Sniegtā atbilde</i>
Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums	Pretimnākoši darba devēji. Ilggadēja sadarbība prakšu organizācijā un pēc tam DVB. Laba iespēja izglītojamajiem pēc tam iekārtoties darbā.
Ērgļu Profesionālā vidusskola	Visi izglītojamie apgūst praktiskās iemaņas uzņēmumos. Izglītojamie pozitīvi atsaucas par šādu mācību procesu. Dokumenti ir sakārtoti (līgumi, apdrošināšanas, u.c.). Priekšmetu programmas (praktiskajām mācībām, kas tiek apgūtas uzņēmumā), pielāgotas. Esam apzinājuši savus trūkumus un zinām, kas jāmaina nākošajās uzņemšanās!
Barkavas Profesionālā vidusskola	Atsaucīgi darba devēji, iespēja jauniešiem pārliecināties par izvēlētas profesijas atbilstību.
Saulaines Profesionālā vidusskola	Dod iespējas iejusties īstajā darba vidē un izvērtēt izvēlētas specialitātes + un -. Papildina zināšanas reālā darba vidē.
Rīgas Amatniecības vidusskola	Ieguvēji = talantīgie audzēkņi un uzņēmēji, kas viņus izvēlējušies. Ir attaisnojušies dokumentu aprites sistēma. Ir izdevies uz DVB virzīt labākos, un patiesi nodrošināt mācības darba vidē, nevis stāvēšanu pie konveijera visai grupai pāris gadu garumā. Tur arī ir maksimālais tuvinājums vācu sistēmai, jo vācieši attiecīgo 3 gadu laikā neiegūst vidusskolas atestātu, bet tikai kvalifikāciju.
Jelgavas Tehnikums	Absolventu un sadarbības partneru pozitīvās atsauksmes.
Ogres tehnikums	Tas ir palielinājis izglītojamo motivāciju profesijas apguvē. Jau pirmajā kursā izglītojamie sāk darba gaitas reālā darba vidē, līdz ar to vieglāk saistīt teorētiskās zināšanas ar praktisko nepieciešamību tās pielietot uzņēmumā.
Jelgavas Amatu vidusskola	Daudzi jaunieši paliek strādāt uzņēmumā, kurā apguva DVB mācības. Labākos audzēkņus uzņēmums nodrošina ar darba vietām. Audzēkņi kvalitatīvāk apgūst profesiju, jo mācās uz modernām iekārtām un pilda uzdevumus, kurus viņi veiks arī pēc kvalifikācijas iegūšanas savā profesijā.
Valmieras tehnikums	Uzņēmuma ieinteresētība un atbalsts izglītības programmas īstenošanā.
Ventspils tehnikums	Tiek nodrošināta kvalitatīva profesionālās izglītības pieejamība topošo nozares speciālistu sagatavošanā atbilstoši darba tirgus prasībām. DVB profesionālā izglītība sekmē ciešāku sadarbību starp izglītības iestādi un nozares uzņēmumiem, nodrošina kvalificētu topošo nozares speciālistu sagatavošanu atbilstoši darba tirgus prasībām. Tiek sekmēta un veicināta nozares uzņēmumu tieša iesaistīšanās topošo nozares speciālistu sagatavošanā.
Profesionālās izglītības kompetences centrs Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	1.Laba partnerība ar uzņēmumu. 2.Veiksmīga izvēle DVB vadītājam no tehnikuma un uzņēmuma puses, kam sekoja laba sadarbība.

Attēls 11. Vai Jūsu pārstāvētā iestāde īsteno DVB mācības arī 2015./2016. mācību gadā? (%)

Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras īstenoja DVB mācības 2013./2014. vai/un 2014./2015.m.g., un ir sniegušas atbildi, n=16

Attēls 12. Vai 2015./2016. mācību gadā Jūsu iestāde būtu ieinteresēta paplašināt DVB mācību īstenošanu? (%)
 Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras īstenoja DVB mācības 2013./2014. vai/un 2014./2015.m.g., un kuras ir ieinteresētas īstenot DVB arī 2015./2016.m.g., n=16

Attēls 13. Izglītības iestāžu plānotās aktivitātes DVB mācību paplašināšanā
 Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras īstenoja DVB mācības 2013./2014. vai/un 2014./2015.m.g., un kuras ir ieinteresētas īstenot DVB arī 2015./2016.m.g., n=16

Izglītības iestāde	Vēlas iesaistīt vairāk audzēkņu (norādīts skaits)	Vēlas īstenot DVB mācības vēl citās kvalifikācijās	Vēlas iesaistīt vairāk sadarbības uzņēmumu (norādīts jaunu sadarbības uzņēmumu skaits)	Vēlas piesaistīt citas skolas partnerībā
Alsviķu arodskola	60	Jā	14	Nē
PIKC "Rīgas Valsts tehnikums"	120	Jā	12	Nē
Viduslatgales Profesionālā vidusskola	30	Jā	20	Jā
Daugavpils Tirdzniecības profesionālā vidusskola	Nē	Nē	5	Nē
Aizkraukles Profesionālā vidusskola	36	Jā	12	Nē
Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums	150	Jā	Nē	Nē
Ērgļu Profesionālā vidusskola	Nē	Jā	Nē	Nē
Barkavas Profesionālā vidusskola	50% no izglītojamo skaita	Nē	Nē	Nē
Saulaines Profesionālā vidusskola	25	Nē	Nē	Nē
Rīgas Amatniecības vidusskola	10	Jā	5	Nē
Jelgavas Tehnikums	Nē	Jā	Nē	Nē
Ogres tehnikums	50	Jā	5	Nē
Jelgavas Amatu vidusskola	64	Jā	2	Nē
Valmieras tehnikums	30-40	Jā	4-5	Jā
Ventspils tehnikums	48	Jā	12	Jā
Profesionālās izglītības kompetences centrs Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	Nē	Jā	Nē	Nē

Attēls 14. Izglītības iestāžu plānotās aktivitātes DVB mācību paplašināšanā

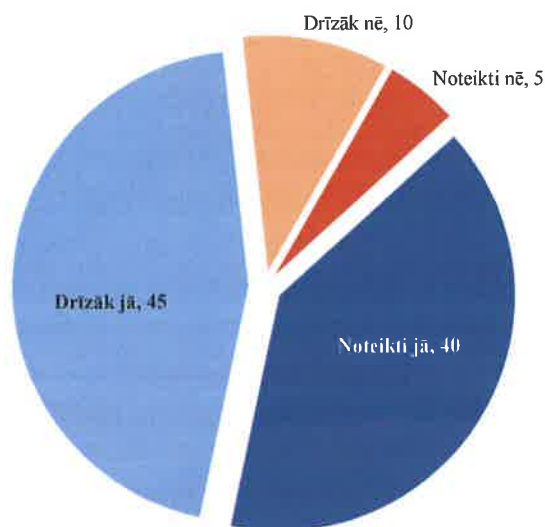
Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras īstenoja DVB mācības 2013./2014. vai un 2014./2015.m.g., un kuras vēlas 2015./2016.m.g. īstenot DVB mācības vēl citās kvalifikācijās, n=13

Izglītības iestāde	Programma	Iegūstamā kvalifikācija
Aizkraukles Profesionālā vidusskola	Koka izstrādājumu izgatavošana	Būvizstrādājumu galdnieks
	Autotransports	Automehāniķis
	Administratīvie un sekretāra pakalpojumi	Klientu apkalpošanas speciālists
Alsviķu arodskola	Būvdarbi	Būvstrādnieks
	Datoru lietošana	Teksta redaktora operators
	Ēdināšanas pakalpojumi	Pavāra palīgs
	Sociālā aprūpe	Aprūpētājs
	Ēdināšanas pakalpojumi	Pavārs
	Kokizstrādājumu izgatavošana	Galdnieks
	Šūto izstrādājumu ražošanas tehnoloģija	Šuvējs
Ērgļu Profesionālā vidusskola	Bērnu aprūpe	Auklis
	Būvdarbi	Namdaris
	Viesnīcu pakalpojumi	Viesmīlības pakalpojumu speciālists
Jelgavas Tehnikums	Būvdarbi	Sausās būves tehniķis
	Būvkonstrukciju montētājs	Koka konstrukciju montētājs
Ogres tehnikums	Datorsistēmas	Datorsistēmu tehniķis
PIKC "Rīgas Valsts tehnikums"	Poligrāfijas ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana	Poligrāfijas ražošanas tehniķis
	Poligrāfija un izdevējdarbība	Ofseta iespaidējs
	Poligrāfija un izdevējdarbība	Iespieddarbu digitālā noformējuma speciālists
	Inženiermehānika	Mašīnbūves tehniķis
	Kokapstrādes tehnoloģijas un izgatavošana, profesionālā kvalifikācija	Koka izstrādājumu ražošanas tehniķis
	Telemehānika un loģistika	Loģistikas darbinieks
Profesionālās izglītības kompetences centrs Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	Autotransports	Autoelektriķis
	Restaurācija	Restauratora asistents
	Kokizstrādājumu izgatavošana	Mēbeļu galdnieks
	Tūrisma pakalpojumi	Tūristu grupas pavadonis
Rīgas Amatniecības vidusskola	Koka mākslinieciskā apstrāde	Stila mēbeļu modelētājs
	Metāla mākslinieciskā apstrāde	Metālmākslas izstrādājumu modelētājs
Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums	Viesnīcu pakalpojumi	Viesnīcu pakalpojumu speciālists
	Ēdināšanas pakalpojumi	Ēdināšanas pakalpojumu speciālists
	Restorānu pakalpojumi	Restorānu pakalpojumu speciālists
Valmieras tehnikums	Piena produktu ražošana	Piena produktu ražošanas meistara palīgs
Viduslatgales Profesionālā vidusskola	Būvdarbi	Apdares darbu strādnieks
	Autotransports	Automehāniķis
	Lauksaimniecība	Lauku tpašuma apsaimniekotājs
	Lauksaimniecības tehnika	Lauksaimniecības tehnikas mehāniķis
	Tūrisma pakalpojumi	Lauku tūrisma speciālists
	Tūrisma pakalpojumi	Ekotūrisma speciālists
Jelgavas Amatu vidusskola	Metālapstrāde	Datorizētās ciparu vadības (CNC) darbgaldu iestatītājs
	Metālapstrāde	Atslēdznieks
	Metālapstrāde	Lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG)

Izglītības iestāde	Programma	Iegūstamā kvalifikācija
	Restorānu pakalpojumi	Viesmīlis
Ventspils tehnikums	Ēdināšanas pakalpojumi	Ēdināšanas pakalpojumu speciālists
	Datorsistēmas	Datorsistēmu tehniķis

Attēls 15. Vai Jūsu pārstāvētā iestāde būtu ieinteresēta DVB mācības īstenot 2015./2016. mācību gadā? (%)

Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras līdz šim nav īstenojušas DVB mācības, n=20

Izglītības iestāde	Gatavība īstenot DVB mācības 2015./2016. m. g.
Banku augstskolas Uzņēmējdarbības koledža	Noteikti jā
Cīravas Profesionālā vidusskola	Noteikti jā
Daugavpils Būvniecības tehnikums	Noteikti jā
Juridiskā koledža	Noteikti jā
Olaines Mehānikas un tehnoloģijas koledža	Noteikti jā
PIKC "Liepājas Valsts tehnikums"	Noteikti jā
PIKC „Rīgas Tehniskā koledža”	Noteikti jā
Rīgas Celtniecības koledža	Noteikti jā
Daugavpils medicīnas koledža	Drīzāk jā
Malnavas koledža	Drīzāk jā
Rankas Profesionālā vidusskola	Drīzāk jā
Rēzeknes tehnikums	Drīzāk jā
Rīgas Tirdzniecības profesionālā vidusskola.	Drīzāk jā
RSU Sarkanā Krusta medicīnas koledža	Drīzāk jā
Saldus Profesionālā vidusskola	Drīzāk jā
Smiltenes tehnikums	Drīzāk jā
Sociālās integrācijas valsts aģentūras Jūrmalas profesionālo vidusskolu	Drīzāk jā

Attēls 16. Kopumā cik audzēkņu Jūsu iestāde vēlētos iesaistīt DVB mācībās 2015./2016. mācību gadā? / Kopumā cik sadarbības uzņēmumu Jūsu iestāde vēlētos iesaistīt DVB mācību īstenošanā 2015./2016. mācību gadā?

Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras līdz šim nav īstenojušas DVB mācības, bet ir ieinteresētas to darīt 2015./2016.m.g., n=17

Izglītības iestāde	Audzēkņu, kurus vēlas iesaistīt DVB mācībās, skaits	Sadarbības uzņēmumu, kurus vēlas iesaistīt DVB mācībās, skaits
Banku augstskolas Uzņēmējdarbības koledža	50	10
Cīravas Profesionālā vidusskola	30	20
Daugavpils Būvniecības tehnikums	32	5
Juridiskā koledža	40	6
Olaines Mehānikas un tehnoloģijas koledža	16	4
PIKC "Liepājas Valsts tehnikums"	8	3
PIKC „Rīgas Tehniskā koledža”	60	6
Rīgas Celtniecības koledža	48	1
Daugavpils medicīnas koledža	30	2
Malnavas koledža	20	12
Rankas Profesionālā vidusskola	20	1
Rēzeknes tehnikums	30	10
Rīgas Tirdzniecības profesionālā vidusskola.	20	6
RSU Sarkanā Krusta medicīnas koledža	25	3
Saldus Profesionālā vidusskola	20	2
Smiltenes tehnikums	25	11
Sociālās integrācijas valsts aģentūras Jūrmalas profesionālo vidusskolu	15	3
KOPĀ:	489	105

Attēls 17. Norādiet, lūdzu, kādu mācību programmu ietvaros un kādās kvalifikācijās Jūsu iestāde vēlētos nodrošināt DVB mācības 2015./2016. mācību gadā!

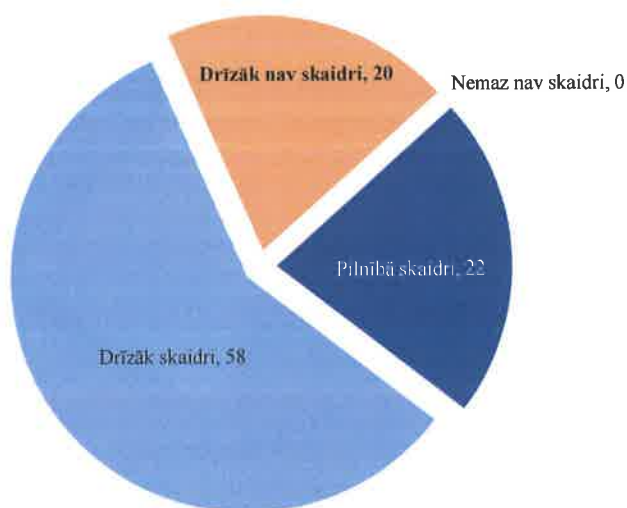
Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kuras līdz šim nav īstenojušas DVB mācības, bet ir ieinteresētas to darīt 2015./2016.m.g., n=17

Izglītības iestāde	Programma	Iegūstamā kvalifikācija
Banku augstskolas Uzņēmējdarbības koledža	Komerczinības	Reklāmas pakalpojumu komercdarbinieks
	Grāmatvedība	Grāmatvedis
Cīravas Profesionālā vidusskola	Lauksaimniecības tehnika	Lauksaimniecības tehnikas mehāniķis
	Ēdināšanas pakalpojumi	Pavārs
Daugavpils Būvniecības tehnikums	Būvdarbi	Betonētājs
	Būvdarbi	Betonēšanas tehniķis
	Kokizstrādājumu izgatavošana	Galdnieks
Daugavpils medicīnas koledža	Māszinības	Māsas palīgs
Juridiskā koledža	Tiesību zinātne	<i>Nav atbildes</i>
	Nekustamā īpašuma pārvaldīšana un apsaimniekošana	<i>Nav atbildes</i>
Malnavas koledža	Autotransports	Automehāniķis
Olaines Mehānikas un tehnoloģijas koledža	Inženiermehānika	Rūpniecības iekārtu mehāniķis
PIKC "Liepājas Valsts tehnikums"	Ēdināšanas pakalpojumi	Pavārs
	Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas	Inženierkomunikāciju montētājs
	Enerģētika un elektrotehnika	Elektrotehniķis
	Autotransports	Automehāniķis
PIKC „Rīgas Tehniskā koledža”	Metālapstrāde	Ciparu programmas vadības darbgaldu iestatītājs

Izglītības iestāde	Programma	Iegūstamā kvalifikācija
	Mehatronika	Mehatronisko sistēmu tehniķis
	Elektronika	Elektronikas tehniķis
Rankas Profesionālā vidusskola	Kokizstrādājumu izgatavošana	Galdnieks
Rēzeknes tehnikums	<i>Nav atbildes</i>	<i>Nav atbildes</i>
Rīgas Celtniecības koledža	Būvdarbi	Betonētājs
	Būvdarbi	Betonēšanas tehniķis
	Būvdarbi	Dzelzsbetona konstrukciju montētājs
Rīgas Tirdzniecības profesionālā vidusskola.	Restorānu pakalpojumi.	Restorānu pakalpojumu speciālists.
	Komerczinības	Mazumtirdzniecības komercdarbinieks.
RSU Sarkanā Krusta medicīnas koledža	Māszinības	Māsas palīgs
	Bērnu aprūpe	Auklis
Saldus Profesionālā vidusskola	Būvniecība	Ceļu būvtehniķis
Smiltenes tehnikums	Koksnes materiāli un tehnoloģija	Kokapstrādes iekārtu operators
	Ēdināšanas pakalpojumi	Pavārs konditors
Sociālās integrācijas valsts aģentūras Jūrmalas profesionālo vidusskolu	Datorsistēmas	Datorsistēmu tehniķis
	Ēdināšanas pakalpojumi	Pavārs

Attēls 18. Vai Jūsu iestādei ir skaidri DVB mācību īstenošanas nosacījumi (pienākumi un tiesības)? (%)

Bāze: visas aptaujātās izglītības iestādes, n=36

Attēls 19. Par kādiem tieši jautājumiem attiecībā uz DVB mācību īstenošanas nosacījumiem Jums būtu nepieciešami papildu skaidrojumi?

Bāze: aptaujātās izglītības iestādes, kurām nav skaidri DVB mācību īstenošanas nosacījumi, n=7

Vai izglītojamais var strādāt citā uzņēmumā nekā iegūstamā kvalifikācija? Kā organizēt apmācību pirmā gada programmās, ja ESF finansējums.
Vai DVB mācību vadītājiem no uzņēmuma puses pienāks samaksa par papildu darba veikšanu? Vai izglītojamajiem tiks segti ceļa izdevumi u.c. izdevumi, kas rodas izglītojamajam? Stipendiju/darba algu izglītojamajam maksā skola vai darba devējs?
Mācību procesa norises īpatnības un nosacījumi.
Kāda ir praktisko mācību skolotāja loma šajā procesā?
Trīspusēja līguma nosacījumi
Kā attēlot mācības nodarbību uzskaites žurnālā, kas tiek realizētas uzņēmumā? Kā attēlot kavējumus un sekmes mācības nodarbību uzskaites žurnālā, par periodu, kad mācības tiek realizētas uzņēmumā? Kā ar stipendiju, kad mācības tiek realizētas uzņēmumā? Kā ar izmitināšanas izdevumu segšanu, kad izglītojamais apgūst mācības uzņēmumā (īrē dzīvokli, istabiņu, utt.)? Kā sakārtot dokumentāciju tā, lai uzņēmums būtu ieinteresēts (viņam tas neradītu problēmas) uz izglītojamo apmācību un pat rotāciju?
Kādai kvalifikācijai, prasmēm jābūt speciālistiem, kuri īsteno DVB? Vai viņiem nepieciešama arī pedagoģiskā izglītība?
Par metodisko nodrošinājumu, mācību stundu apmaksu skolotājiem, praktisko apmācību vadības apmaksu uzņēmumā, kā tiks nodrošināta mācību iestādes uzturēšana u.c.
Saistībā ar mācību plānu pielāgošanu DVB mācību īstenošanai. Kā realizēt kopējo apmācību, ja palielina praktisko apmācību apjomu uzņēmumā.
Nepieciešamais stundu skaits, kas audzēkņiem jāpavada tieši uzņēmumā? Kad ir tieši tas moments, kad audzēkņi uzsāk praktisko daļu uzņēmumā, t.i. vai audzēkņi uzsākt teorētiskās nodarbības un praktiskās nodarbības uzņēmumā mācību gada sākumā vienlaicīgi? Vai par to vienojas izglītības iestāde un uzņēmums?
Par mācību programmas veidošanu.
Par laika proporcionālo sadalījumu izglītības iestādē un uzņēmumā.
Spēkā esošo normatīvu regulējuma atbilstība DVB mācību ieviešanas nosacījumiem. DVB mācību ieviešana izglītības iestādē, uzņēmumā – normatīvie akti, kas skaidri nodefinētu izglītības iestādes, izglītojamā un uzņēmuma atbildības jomas, DVB organizācijas un norises mehānismu.
Papildu skaidrojumi būtu nepieciešami tiesiskajos regulējumos, definējumā, kas tad galu galā ir DVB, un homogenitātē starp mācību iestādēm. 1 gads un 2 mēneši ir gan par maz kvalifikācijas iegūšanai, gan DVB realizēšanai. Visas grupas izglītošana uzņēmumā ir ekskluzīva, īslaicīga pazīme. Uzņēmējam tas nav jāuzņemas tādā līmenī.
Prakšu finansēšanas jautājumi, darba apmaksas jautājumi.
Par mācību plāna un grafika atbilstību DVB mācību nosacījumiem.
Izglītības programma - izmaiņas četrgadīgajās programmās. Vai iespējams, ka paredzēto prakšu skaits uzņēmumā nav laika ziņā atbilstošs izglītības programmai?
Par izmaksām (ceļa nauda, ēdināšana, darba alga).
Nav likumdošanas bāzes par materiālo stimulēšanu prakses uzņēmumos.
Vēlētos uzzināt par DVB mācību īstenošanas nosacījumiem, būtību.
Normatīvi akti, uz kuru pamata var īstenot DVB, izvēlēties partnerus, prasības prakses vadītājiem uzņēmumos (piem., izglītība, t.sk. pedagoģiskā), atrunāt finansēšanas avotus, savstarpējo norēķinu kārtība.

Attēls 20. Jūsaprāt, kādi uzlabojumi/izmaiņas ir jāveic DVB mācību nodrošināšanas sistēmā kopumā, lai profesionālās izglītības iestādes būtu ieinteresētas plašāk iesaistīties DVB mācību īstenošanā?

Bāze: visas aptaujātās izglītības iestādes, n=33

Lielāku finansiālo atbalstu darba devējiem. Pirmā gada programmas finansēt no budžeta un bez vecuma ierobežojuma, jo ir cilvēki, kuri vēlas mācīties 30- 40 utt. gados.
Nepieciešami papildu finansiālie līdzekļi (DVB mācību vadītājiem uzņēmumos maksa par papildu pienākumu veikšanu), lai stimulētu uzņēmumus iesaistīties DVB mācībās. Izglītojamajiem jākompensē ceļa izdevumi, dzīvesvietas izdevumi (ja tiek īrēts dzīvoklis). Nepieciešams organizēt un veikt darba devēju apmācības, lai viņi ir ziņoši šajos jautājumos.
Jārada lielāka interese darba devējiem par šo procesu
Manuprāt, pārāk daudz birokrātijas. Tā jāsamazina. Četrgadīgām programmām visai sarežģīti, jo jāmacās un jākārt CE.
Ir jāveic metodiskā vadība, kur atrisinātu jautājumu par DVB īstenošanas procesa ieviešanu. Jo lielākajai izglītības iestāžu daļai nav skaidra procedūra kā ieviest DVB - ar ko sākt un ar noslēgt.
Pieredzes apmaiņa ar mācību iestādēm, kuras veiksmīgi īsteno DVB.
Domāju, ka lielāks darbs būtu jāveic ar uzņēmumiem, kas spētu piedāvāt savus darbiniekus bez nepieciešamās izglītības DVB mācībām! Kā arī ar uzņēmumiem, kas spētu uzņemt pie sevis izglītojamus un vēlētos tos apmācīt, izmitināt. Domāju, izglītības iestādes ir gatavas realizēt, tikai noteikti būtu bijis vieglāk, ja mēs būtu aizbraukuši draudzības vizītē pie kādas skolas, kas ko tādu jau realizē!
Lielā nozīme ir sadarbības partneru spējai izpildīt DVB mācību īstenošanas prasības - nodrošinot kvalitatīvu, programmai atbilstošu praksi. Skolai uzņemties atbildību par sadarbības partnera "virspusēju" pienākumu izpildi nebūtu korekti.

Jāpārkarāto viss mācību, audzināšanas process. Jānodrošina audzēkņu dzīves apstākļi, jānodrošina likumdošanas aktu ievērošana darbā ar nepilngadīgiem jauniešiem u.c.
1. Ceļa izdevumu segšana izglītojamajiem. 2. Papildu semināri, kursi, konferences tieši procesā iesaistītajiem (prakšu vadītāji, organizētāji). 3. Nepieciešami valsts mēroga normatīvie akti, kas regulētu gan uzņēmumu, gan skolu tiesības un pienākumus DVB mācību nodrošināšanā.
Popularizēt DVB.
Jābūt skaidriem DVB mācību īstenošanas kritērijiem.
Popularizēšana uzņēmumos.
Darba devēju ieinteresētība.
Uzņēmēju plašāka informētība un atbildība par DVB.
Visās izglītības programmās nav iespējams īstenot šo DVB apmācību. Nav jāizjauc pastāvošā sistēma. Šis apmācību modelis iespējams tikai pārkvalifikācijai, kur ir iegūtas zināšanas vispārīgākajās priekšmetos.
1. DVB mācībās iesaistītajiem uzņēmumiem jāizveido elastīgāka nodokļu politika. 2. Jāizveido noteikumi uzņēmuma stipendiju izmaksām.
Jābūt normatīvajiem aktiem.
Izglītojamo skaits grupās - jāizvērtē iespēja normatīvajos aktos iestrādāt kritērijus, kad ir pieļaujamas samazinātas izglītojamo skaits grupās.
Izglītības programmas izstrāde, īstenošana, ieviešana. Nepieciešams izstrādāt normatīvo regulējumu DVB izglītības īstenošanai, t.sk. programmu izstrādes un licencēšanas noteikumi. Svarīgi nedefinēt izglītības programmas apjomu, saturu, iegūstamās kompetences. Mācības īstenošanas tā, lai netiktu traucēts uzņēmuma ražošanas process.
Nepieciešams pilnveidot DVB mācību sistēmu profesionālajā izglītībā, nepieciešams palielināt praktisko iemaņu (profesionālo mācību priekšmetu) īpatsvaru profesionālajā izglītībā, kas balstīts uz darba devēja pieprasījumu un kuru ir iespējams realizēt tieši pie darba devēja, apmācot izglītojamos, nodrošinot iespēju izglītojamiem iekļauties darba tirgū tieši uzreiz pēc apmācību beigām.
Prakses vadītāju izglītības iestādē - uzņēmumos apmācība.
Aktuāls jautājums ir prakses vadītāju izglītības iestādē - uzņēmumos izglītība, profesionālā pilnveide darbā ar izglītojamiem, īstenojot DVB mācības. Šādai izglītīšanai jānotiek pēc iespējas pietuvināti darba vietai un videi.
Izmaksas, finansējums - kas saistītas ar praktikanta nogādāšanu prakses vietā (transporta kompensācijas audzēknim).
Nepieciešams finansējuma nodrošinājums un izmaiņas normatīvajos aktos, kas noteiktu kārtību par civiltiesisko apdrošināšanu, apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem DVB mācību ietvaros. Apdrošināšana prakses laikā - ne visas profesijas iekļautas 2012.gada 20.novembra MK noteikumi Nr.785 "Mācību prakses organizācijas un izglītojamo apdrošināšanas kārtība". Līdz ar to nepieciešami atbilstoši šo noteikumu grozījumi.
1) Definēt, no cik % īpatsvara ir DVBM, 4-gad. un 1-gad un 2-mēnešu programmās. 2) Izdot standarta dokumentu paketi un labos piemērus sistēmas realizācijā. 3) 4gadīgajām programmām procents ir savādāks, jo ir vispārīgākākie priekšmeti - noteikt citu DVBM procentu, un darba vidē sūstīt pēc centralizētajiem eksāmeņiem - vispārīgākākie priekšmetos.
Programmu ieviešanai un realizēšanai nepieciešami papildu materiālie līdzekļi.
Rast iespēju motivēt uzņēmumus sadarboties ar izglītības iestādēm DVB mācību īstenošanā.

Attēls 21. Un kādas izmaiņas ir nepieciešamas tieši izglītības un nodarbinātības normatīvajā regulējumā, lai nodrošinātu sekmīgu DVB mācību procesa attīstību?

Bāze: visas aptaujātās izglītības iestādes, n=33

Izmaiņas nepilngadīgo nodarbinātībā. Samazināt izglītojamo skaitu grupās un finansēt no budžeta, nevis caur projektiem īsās (dažāda ilguma) programmās. Saīsināt 4 gad. programmu īstenošanas ilgumu uz 3 gadiem (Igaunijas pieredze). Profesionālo apmācību īstenošanai tikai ar profesionālo skolu starpniecību - ir akreditētas programmas, labas mat.bāzes u.c., nevis starpnieku firmas, kas ir ērtas prof.skolās.
Naudas atlīdzība - finansējums, kas nāk kopā ar audzēkni uzņēmējam; gada programma par uzņēmēju iesaisti skolas programmā, dienasgrāmatu aizstāt ar darba tabeli, lai nav dubultā birokrātija.
Jānedefinē Profesionālās izglītības likumā, kas ir DVB un jāizstrādā Ministru Kabineta noteikumi par DVB īstenošanas kārtību un kritērijiem.
Tiesiskajā aspektā noteikti nepieciešams sakārtot par izglītojamā atrašanos uzņēmumā, jo, piemēram, būvnieki nevēlas praktikantus, jo viņiem viņš ir jāreģistrē katrā būvobjektā, jāmaksā nodokļi u.c., un ja tas ir DVB mācības izglītojamais, tad viņam ērtāk ir viņu pieņemt darbā tieši likumisko jautājumu dēļ.
Nepieciešams normatīvais regulējums uzņēmējiem stipendiju vai atalgojuma izmaksām izglītojamiem. Jāsakārto jautājums par izmaksām, kas saistītas ar praktikanta nogādāšanu prakses vietā (transporta kompensācijas audzēknim). Apdrošināšana prakses laikā - ne visas profesijas iekļautas 2012.gada 20.novembra MK noteikumi Nr.785 "Mācību prakses organizācijas un izglītojamo apdrošināšanas kārtība". Līdz ar to nepieciešami atbilstoši šo noteikumu grozījumi.
Izstrādāt un aprobēt alternatīvus finansēšanas (atalgojuma) modeļus DVB mācībās iesaistītajiem.
Ir atšķirīgas prasības vidējai profesionālajai izglītībai un augstākajai, tāpēc šis jautājums jāskata kompleksi pa kvalifikāciju līmeņiem.
1. Aktualizēti mācību plānu izstrādes noteikumi. 2. Prakses vadītāju no skolas apmaksas nosacījumi. 3. Noteiktas privilēģijas gan iesaistītajiem uzņēmumiem, gan skolām.

<p>Jānosaka minimālais stipendiju apmērs. Uzņēmumiem, kas iesaistās DVB mācībās, ir jāpiešķir nodokļu atlaides vai jāieinteresē citādā veidā piedalīties DVB mācību procesā.</p>
<p>1. Pamatskolēnu izglītošana uzņēmējdarbībā (mācību priekšmets, kas veidots izpratni par ekonomiskajiem procesiem valstī, t.sk. darba vidi). 2. Definēti pienākumi un atbildība uzņēmumam/darba devējam par DVB, lai nodrošinātu audzēkņim/praktikantam profesijas standarta kompetenču un prasmju pilnīgu apguvi, ko pieprasa kvalifikācijas eksāmens, par kura rezultātiem līdz šim atbild vienpusēji tikai izglītības iestāde 3. Apstiprināta alternatīva Kvalifikācijas eksāmenam (t.sk. komisijas izveide) noteiktajā DVB uzņēmumā. 4. Vienkāršots DVB vērtējums, pārejot no 10 baļļu skalas uz vērtējumu - teicami, labi, apmierinoši, neapmierinoši (vai Somijas piemērs: labi, apmierinoši, slikti).</p>
<p>Neredzam pamatojumu izspiest no valsts papildu nodokļu atlaides un transporta kompensācijas. Ja uzņēmējs nevar atļauties praktikantu, tad atsakās viņu pieņemt. Regulējumā varētu precizēt par audzēkņu atrašanos darba vietā, un kurš tajā brīdī par viņu atbild, kādā veidā fiksē apmeklējumu, un kur, kā aprēķina atzīmes un saņem stipendiju. Audzēkņa darba ņēmēja tiesiskais stāvoklis, darba slodze un atvaļinājumi.</p>
<p>IZM jāizveido vienota un atbilstoša kārtība DVB mācību programmām.</p>
<p>Jāmaina vai jāpapildina IZM iekšējie noteikumi 11.10.2010 Nr. 22 Profesionālās izglītības programmu izstrādes kārtība papildinot ar pielikumu par DBV mācību programmu izstrādi.</p>

4. Darba devēju pieredze darba vidē balstītu mācību īstenošanā

4.1. Kopsavilkums

Tikai 28% no aptaujātajiem darba devējiem novērtējuši, ka ir labi vai ļoti labi informēti par iespējām iesaistīties DVB mācību īstenošanā Latvijā, kamēr 23% novērtē, ka nav vispār informēti, bet 49% - ka ir slikti informēti. Šeit jāuzsver, ka šos datus iespējams attiecināt tikai uz to darba devēju kopu, kura kā mērķa grupa tika definēta pētījuma tehniskajā specifikācijā un attiecīgi arī metodoloģijā (skatīt 2.nodaļu), nevis visiem Latvijā strādājošajiem uzņēmumiem. Var gan pieņemt, ka pētījuma definētās mērķa grupas ģenerālkopa lielā mērā iekļauj tos darba devējus Latvijā, kuri ir vai potenciāli varētu būt salīdzinoši ieinteresēti DVB mācību īstenošanā. To netieši apliecina arī fakts, ko aptaujāto respondentu mērķa grupā 27% uzņēmēju apgalvo, ka uzņēmums ir bijis vai ir šobrīd iesaistīts DVB mācību īstenošanā.

Pretēji tam, kā novērtējuši izglītības pārstāvji, absolūtais vairākums - 87% - darba devēju apgalvo, ka DVB mācību īstenošanas procesā nav saskārušies ne ar kādām konkrētām problēmām, un tikai 13% - ka ir saskārušies. Problēmas, ko minējuši uzņēmēji, ir katram individuālas - tiek norādīts gan uz audzēkņu zemo teorētisko sagatavotību, gan motivācijas trūkumu, gan likumdošanas nepilnībām, gan citiem aspektiem.

Tai pat laikā - visi darba devēji, kuri ir bijuši vai ir iesaistīti DVB mācību īstenošanā (27% no aptaujātajiem), novērtē, ka savu pieredzi uzskata par sekmīgu, tai skaitā 20% - par ļoti sekmīgu. Kā galvenā argumentācija šādam vērtējumam gandrīz visos gadījumos tiek minēts fakts, ka DVB mācību ietvaros uzņēmums var piesaistīt sev jaunus, potenciālos darbiniekus, un šis mācību process kalpo par sava veida darbinieku rekrutācijas mehānismu.

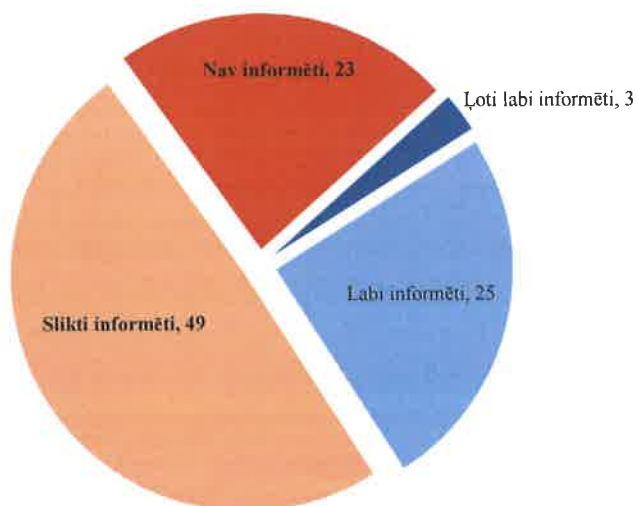
Lai gan vairākums no DVB mācību īstenošanā iesaistītajiem uzņēmumiem nebija saskārušies ar kādām problēmām un visi novērtē savu pieredzi kā sekmīgu, tomēr kopumā 13% no mērķa grupas nākamajā mācību gadā nav ieinteresēti vairs iesaistīties DVB mācību īstenošanā, kā galveno iemeslu norādot cilvēkresursu trūkumu šādu mācību īstenošanai. Tai pat laikā lielākā daļa - 87% - no tiem, kam ir līdzšinēja pieredze DVB īstenošanā, labprāt to turpinātu. 42% no tiem vēlas DVB mācību īstenošanu saglabāt esošajā apjomā, bet 58% - paplašināt, galvenokārt iesaistot vairāk audzēkņu. Interesanti, ka uzņēmēji daudz biežāk kā izglītības iestādes ir ieinteresēti veidot partnerības ar citiem darba devējiem. Kopējais audzēkņu skaits, kurus darba devēji būtu gatavi iesaistīt DVB mācībās, gan ir salīdzinoši neliels - 159 personas. Tomēr tas ir būtiski lielāks kā līdzšinējo trīs gadu laikā uzrādīto audzēkņu skaits gada griezumā (aptuveni 60-90), kas ļauj secināt, ka kopumā uzņēmēji ir ieinteresēti DVB mācību attīstībā.

Iepriekš minēto apstiprina arī dati par tiem uzņēmējiem, kuri līdz šim nav bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā - kopumā 41% no tiem ir ieinteresēti iesaistīties DVB mācību īstenošanā 2015./2016.m.g. un būtu gatavi noslēgt kopumā vairāk nekā 240 līgumus par šādu mācību nodrošināšanu. Tie darba devēji, kuri nav ieinteresēti DVB mācību īstenošanā, kā iemeslus visbiežāk norāda - pārāk mazs uzņēmums, pārāk liela birokrātija, tiesiskā regulējuma neskaidrības, dažkārt arī nepietiekama informācija par DVB mācību procesu.

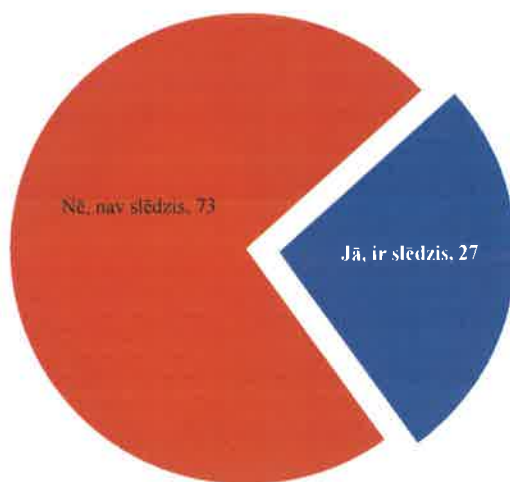
Uzņēmēju informētība par DVB mācību procesu vērtējama neviennozīmīgi - 42% novērtē, ka viņiem ir skaidri DVB mācību īstenošanas nosacījumi, kamēr 58% - ka nav skaidri. Lielākā daļa no negatīvu informētības vērtējumu sniegušajiem norāda, ka viņiem nav skaidra DVB mācību procesa būtība kopumā, bet nereti tiek minēts arī, ka neskaidrības saistītas ar mācību finansēšanas kārtību un nosacījumiem. Tieši finansējuma aspekts ir arī tas, ko uzņēmēji visbiežāk norādījuši, vaicāti, kādi uzlabojumi jāveic DVB mācību īstenošanas sistēmā, lai motivētu darba devējus tajā iesaistīties - tiek norādīts gan uz nepieciešamību sniegt nodokļu atlaides uzņēmumiem, kas iesaistījušies šajā mācību procesā, gan arī uz nepieciešamību piešķirt atsevišķu finansējumu mācību procesa organizēšanai un īstenošanai uzņēmumos u.c. aspekti.

4.2. Galvenie rezultāti attēlos

Attēls 22. Cik lielā mērā esat informēti par iespējām iesaistīties darba vidē balstītu mācību īstenošanā Latvijā? (%)
Bāze: visi aptaujātie uzņēmēji, n=112

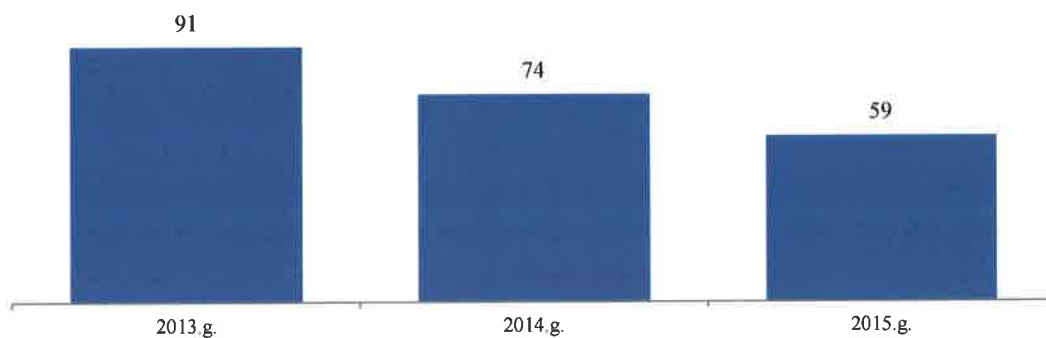

Attēls 23. Vai Jūsu uzņēmums ir bijis vai ir šobrīd iesaistīts DVB mācību īstenošanā, t.i. – vai Jūsu uzņēmums pēdējo trīs gadu laikā ir slēdzis trīspusējus līgumus ar izglītības iestādi un tās audzēkņi par DVB mācību nodrošināšanu? (%)
Bāze: visi aptaujātie uzņēmēji, n=112

Attēls 24. Kopumā cik trīspusējo līgumu par darba vidē balstītu mācību nodrošināšanu bija spēkā Jūsu uzņēmumā 2013., 2014. un 2015.g.? (Līgumu kopskaits)

Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā, n=30

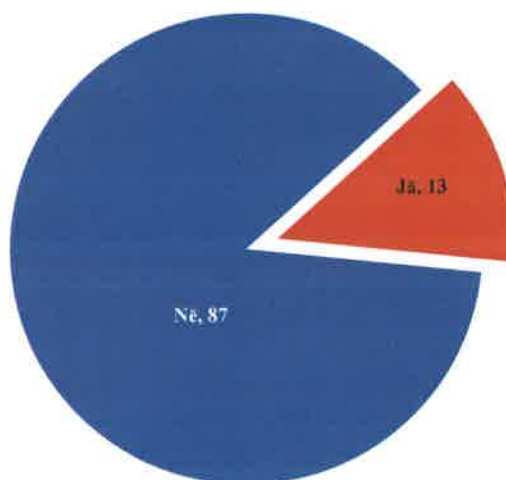
Attēls 25. Norādiet, lūdzu, par kādu kvalifikāciju apmācību un cik personām/mācekļiem Jūsu uzņēmums ir slēdzis līgumus DVB mācību īstenošanai pēdējo trīs gadu laikā? (Personu/līgumu kopskaits katrā kvalifikācijā)

Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā, n=30

Kvalifikācija	Mācekļu skaits
KOPĀ PERSONAS:	207
Tekstiliju ražošanas speciālists	39
Frizieris	21
Celtniecības un ceļu būves mašīnu mehāniķis	13
Medicīnas māsa	12
Mehāniķis	10
Veselības aprūpe	10
Viesmīļi	9
WEB dizaina speciālists	8
Automehāniķis	7
Namdaris	7
Poligrāfijas ražošanas tehniķis	7
Istabenes	6
Mērnīeks	6
Pavārs	6
Lokmetinātājs	5
Ofseta iespaidēji	4
Pārtikas tehnologs	4
Autoelektriķis	3
Videooperators	3
Arhitekts	2
Grāmatvedis	2
Jumiķis	2
Lidotapmācība PPL	2
Mārketing	2
Tehnologi	2
Vizuālās reklāmas dizaina speciālists	2

Kvalifikācija	Mācekļu skaits
Arhitektūras tehniķis	1
Datortīklu administratora kvalifikācijas iegūšanai	1
Lietvede	1
Loģistikas vadītājs	1
Maketētājs	1
Mašīnbūves tehniķis	1
Poligrāfija	1
Rūpniecības iekārtu mehāniķis	1
Sekretāre lietvede	1
Tehniķi	1
Tūrisms, viesu apkalpošana	1
Uzņēmējdarbība un mārketing	1
Uzņēmuma vadība	1

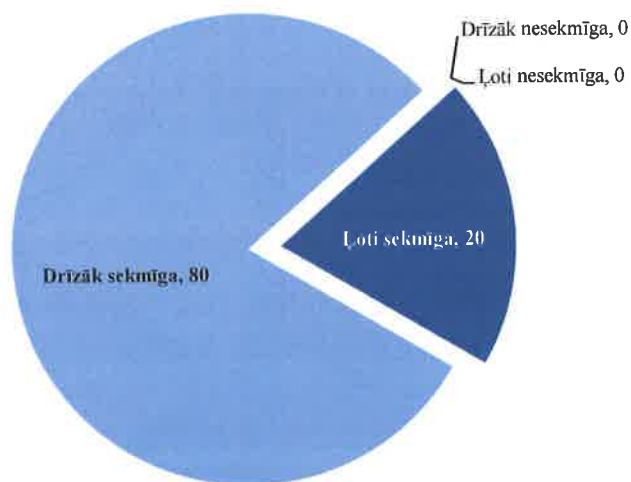
Attēls 26. Vai DVB mācību īstenošanas procesā saskārāties ar kādām konkrētām problēmām? (%)
Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā, n=30

Attēls 27. Norādiet, ar kādām konkrētām problēmām saskārāties DVB mācību īstenošanas procesā?
Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā un ir saskārušies ar problēmām, n=4

Zems teorētisko zināšanu līmenis.
Jānod iespēja piekļūt sensitīvai informācijai ārstniecības iestādē, nenes atbildību par veiktajām darbībām pēc prakses beigšanas (klūdas reizēm var redzēt tikai pēc kāda laika perioda). Jau tā noslogotam IT darbiniekam papildu slogs ikdienas darba nodrošināšanā un veiktā darba kontrolē.
Iespajds, ka nav interese par apgūstamo profesiju atsevišķos gadījumos.
Likumdošana, kas pagaidām nav pielāgota DVB realizēšanai. Tā ietver kvalifikācijas praksi, kas nav piemērota DVB mācībām. Nav vienotas terminoloģijas, kas aprakstītu DVB mācībās iesaistītos (darbuzinātājs/mentors; mācekļi/audzēkņi).
Nav apmācību darbuzinātājiem. Nav regulēta darbuzinātāju loma izglītībā.
Trūkst pasniedzēju profesionālajiem mācību priekšmetiem.

Attēls 28. Kā Jūs kopumā novērtētu Jūsu uzņēmuma līdzšinējo pieredzi DVB mācību īstenošanā? (%)
 Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā, n=30

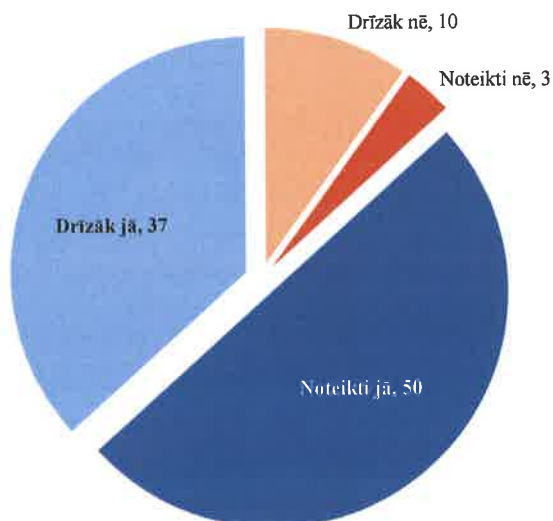

Attēls 29. Kas ir galvenie argumenti/apsvērumi, kādēļ Jūsu uzņēmuma līdzšinējo pieredzi DVB īstenošanā kopumā vērtējat kā sekmīgu?

Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā un vērtē pieredzi kā sekmīgu, n=30

Iespēja praktikantus vēlāk pieņemt darbā
Atradām vienu jaunu, labu darbinieku
Viens māceklis palika strādāt uzņēmumā
Veiksmīga sadarbība
Uzņēmums sev sagatavo potenciālos sadarbības partnerus
Trūkst jaunu izglītotu darbinieku, ir pieredzējuši, pensionāri
Iespēja teorētiskās zināšanas izmantot praksē
Prakse motivē jauniešus strādāt
Savam uzņēmumam izmācu un nodrošinu darbiniekus
Labākajiem nodrošinām darba vietu uzņēmumā, veicinām nozares speciālistu sagatavošanu
Praktikants kvalifikācijas praksi un darbu aizstāvēja uz 9 ballēm
Piedāvājot iespēju apgūt amatu, mēs popularizējam arī sevi kā darba devēju
Pēc prakses mūsu uzņēmumā visi studenti sekmīgi nokārtoja eksāmenus izvēlētajās kvalifikācijās
Papildu resursi biroja darbībai un izaugsmei
Papildspēks darbiniekiem; izvērtējam praktikantu kā potenciālo darbinieku mūsu uzņēmumā nākotnē
Jaunieši ātrāk sāk savu profesionālo attīstību praksē un labākie pēc mācību iestādes beigšanas ir spējīgi strādāt patstāvīgi
Jauniešiem lielāka motivācija, nekā praksē
Daži no praktikantiem turpina strādāt mūsu kompānijā
Bija gudrs students, kurš iekļāvās kolektīvā gluži kā darbinieks, kvalitatīvi veica pienākumus un deva atspaidu kolēģiem
Bezmaksas darbinieki
Vairāk kā puse absolventu ir pieņemti uzņēmumā kā pastāvīgi darbinieki
Turpinās ļoti veiksmīga sadarbība ar izglītības iestādi un ir uzsākts jau otrais pilotprojekts

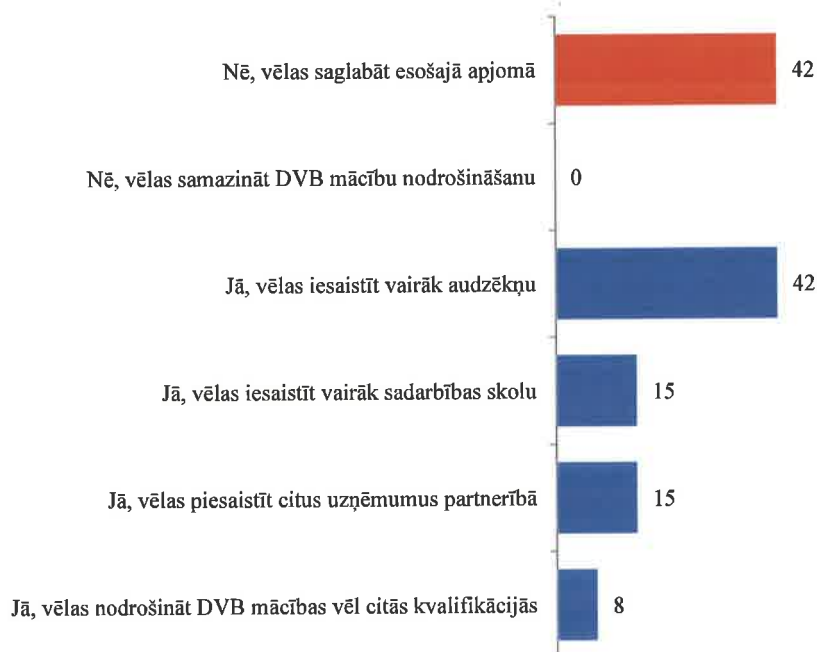
Attēls 30. Vai Jūsu uzņēmums ir ieinteresēts DVB mācības īstenot arī 2015./2016. mācību gadā? (%)
 Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā, n=30

Attēls 31. Kas ir galvenie iemesli, kādēļ Jūsu uzņēmums nav ieinteresēts īstenot DVB mācības 2015./2016. mācību gadā?
 Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā, bet nav ieinteresēti tās īstenot 2015./2016.m.g., n=4

Papildu pienākumi atbildīgajam darbiniekam
Nav cilvēkresursu, kas var nodarboties ar praktikantu
Uzņēmumā ir sensitīva informācija, un nav zināms, kā pēc prakses tā var tikt izmantota
Jau šobrīd tiek īstenots pietiekamā apmērā
Darbā ir liela noslodze un darba rokas ir pietiekoši. Pašlaik nav brīvs laiks, lai apmācītu un pilnvērtīgi pievērstos praktikantam.

Attēls 32. Vai 2015./2016. mācību gadā Jūsu uzņēmums būtu ieinteresēts paplašināt DVB mācību īstenošanu? (%)
 Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā un ir ieinteresēti tās īstenot 2015./2016.m.g., n=26

Attēls 33. Norādiet, lūdzu, par kādu kvalifikāciju apmācību un cik personām/mācekļiem Jūsu uzņēmums būtu gatavs slēgt līgumus par DVB mācībām 2015./2016. mācību gadā? (Personu/līgumu kopskaits katrā kvalifikācijā)

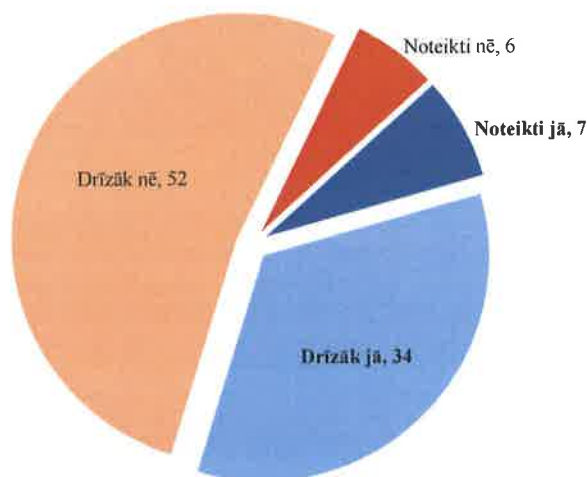
Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā un ir ieinteresēti tās īstenot 2015./2016.m.g., n=26

Kvalifikācija	Mācekļu iespējamais skaits
KOPĀ PERSONAS:	159
Medicīnas māsas	23
Māsu palīgi	15
Mehatroniķis vai mehatronisko sistēmu tehniķis	10
Mehāniķis	9
Pavāri	8
Viesmīļi	8
Ofseta iespiedējs, poligrāfijas ražošanas tehniķis	7
Istabenes	6
Frizieris	5
Metinātājs	5
Ofseta iespiedēji	5
Tehniķi	5
Tehnologi	5
Diagnostiķis	4
Kino/video operators	4
Video montāžas režisors	4
Arhitekts	3
Arhitekts, tehniķis	3
Automehāniķis	3
Namdaris	3
Pārtikas tehnologs	3
Jumiķis	2
Mēbeļu galdnieks	2
Privātpilots	2
Producents (masu medijos)	2
Režisors	2
Žurnālists	2
Datorizaineris	1
Grāmatvedis	1
Mārketinga speciālists	1
Mašīnbūves servisa inženieris	1
Mašīnbūves tehniķis	1
PR speciālists	1
Programmēšana un datori	1
Reklāma un dizains	1
Scenārists	1

Attēls 34. Ar kurām tieši skolām Jūs vēlētos iesaistīties sadarbībā DVB mācību īstenošanā 2015./2016. mācību gadā?
Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā un ir ieinteresēti tās īstenot 2015./2016.m.g., iesaistot sadarbībā vairāk skolu, n=4

Rīgas Galdniecības arodvidusskola
Rīgas Stradiņa universitāte
Rīgas Amatniecības vidusskola
Latvijas Universitāte
RISEBA
Latvijas Kultūras akadēmija
Latvijas Kultūras koledža

Attēls 35. Vai Jūsu uzņēmums būtu ieinteresēts īstenot DVB mācības 2015./2016. mācību gadā? (%)
 Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri nav bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā, n=82

Attēls 36. Kas ir galvenie iemesli, kādēļ Jūsu uzņēmums nav ieinteresēts īstenot DVB mācības 2015./2016. mācību gadā?
 Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri nav bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā un nav ieinteresēti iesaistīties 2015./2016.m.g., n=82

Vienkārši nav par to domāts
Uzņēmums ir mazs ar diviem darbiniekiem un nav pietiekami noslogots savā darbībā
Uzņēmums apmāca savus jau esošos darbiniekus
Uzņēmumā nav darba spēka deficīta, nav grūtības piesaistīt jau gatavus speciālistus vai pilnveidot kompetenci esošajiem darbiniekiem
Uzņēmuma lielums (šobrīd 1-2 darbinieki)
Uzņēmuma darba vide neatbilst profesionāli tehnisko skolu audzēkņu nodarbināšanai
Šobrīd īstenojam citas programmas, kuras ir saistītas ar studentu/audzēkņu prakses iespējām uzņēmumā
Šobrīd darbinieku skaits ir pietiekams
Slikta ekonomiskā situācija mūsu ražošanas sfērā visā Eiropā, t.sk. mūsu uzņēmumā
Sarežģījumi ar Darba līkumdošanu
Pārāk maza apmēra uzņēmums (tikai 1 darbinieks)
Par to nav domāts
Papildu izdevumi, papildu interese no kontrolējošām iestādēm
Papildu administratīvais un uzraudzības slogs
Papildu dokumentu formēšana, pārbaudes u.c. birokrātiskas procedūras
Mazs uzņēmums, nav resursu
Neesam pārliecināti, ka mūsu darba vidē var veikt šādas apmācības, jo nezinām kādām profesijām tās ir orientētas, ko mūsu uzņēmums var dot un ko saņemt pretī?
Nav zināšanu par apmācībām
Nav vajadzības
Nav pietiekamas informācijas. Kā arī šaubas par audzēkņu patiesu ieinteresētību.
Nav nepieciešams
Nav nepieciešami jauni kadri
Mazs uzņēmums, īsti nav laika šādām aktivitātēm
Laikietilpīgs pasākums, papildu izmaksas uzņēmumam
Laika trūkums un neskaidri ieguvumi
Izgatavojam ar rokām darinātas guļbūves un ar pasūtījumiem neesam nodrošināti, jo arī Norvēģijas tirgus patreiz nav aktīvs
Papildu izdevumi
Ģimenes uzņēmums, iesaistīti tikai ģimenes locekļi
Finanses un noslogotība
Esam mazs uzņēmums ar 15 darbiniekiem
Apmācītais darbinieks pēc apmācībām aiziet uz konkurējošo uzņēmumu strādāt

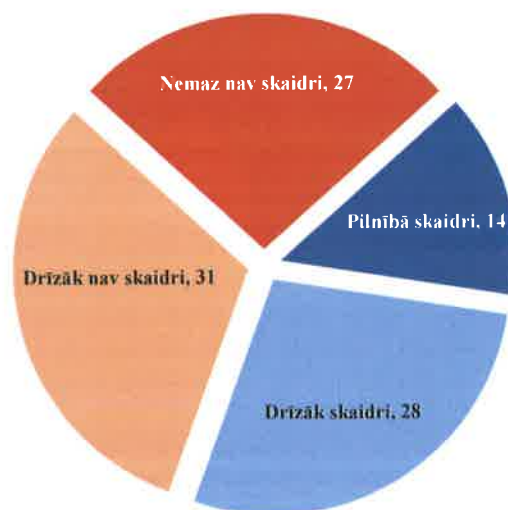
Attēls 37. Norādiet, lūdzu, par kādu kvalifikāciju apmācību un cik personām/mācekļiem Jūsu uzņēmums būtu gatavs slēgt līgumus par DVB mācībām 2015./2016. mācību gadā?

Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri nav bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā, bet ir ieinteresēti tās īstenot 2015./2016.m.g., n=34

Kvalifikācija	Mācekļu skaits
KOPĀ PERSONAS:	244
Apdares darbu tehniķis	32
Elektrotehniķis	32
Mazumtirdzniecības komercdarbinieks	20
Piena produktu meistara palīgs	15
Konditors	13
Pavāri	13
Maiznieks	10
Siltumiekārtu remontatslēdznieks	10
MS Excel speciālists	7
Atslēdznieki	5
Celtnieks	5
Elektrības instalācijas speciālists	5
Miesnieks	5
Restorāna viesmīļi	5
Metinātājs	4
Projektu vadība	4
Pārdevējs	3
Viesnīcas administrators	3
Auto virsbūves remonta meistars	2
Finansu, ekonomiskie, nodokļu instrumenti	2
Gaļas izgriezējs	2
Grāmatvedība, finanses	2
Grāmatvedības datorprogrammas	2
Grāmatvedis	2
Informācijas ievadišanas operatori	2
Konstruktors darbam ar Solidwork	2
Ķīmijas inženieris	2
Lietvedis	2
MS Word speciālists	2
Programmētājs Scada sistēmā	2
Sekretāre/ biroja vadītāja	2
Tulki/ tulkotāji	2
Uzņēmuma vadība	2
Apmetēji	1
Arhitekta palīgs	1
Datorsistēmu tehniķis	1
Datortehnikas inženieris / tehniķis	1
Datortehnikas pārdošanas speciālists	1
Datortehnikas servisa speciālists	1
Drošības speciālists	1
Elektriķis	1
Elektromontieris	1
Finanšu vadītājs	1
Informāciju tehnoloģiju inženieris	1
IT speciālists	1
Jumiķi	1
Jurists	1
Konsultants	1

Mārketinga speciālists	1
MS Power Point speciālists	1
Mūrnieki	1
Noliktavas uzskaitvedis	1
Programmētājs	1
Sekretāre/referente/personīgais asistents	1
Telekomunikāciju inženieris	1
Web lapas programmētājs/dizainers	1

Attēls 38. Vai Jūsu uzņēmumam ir skaidri DVB mācību īstenošanas nosacījumi (pienākumi un tiesības)? (%)
Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā, un tie, kuri nav bijuši iesaistīti, bet ir ieinteresēti tās īstenot 2015./2016.m.g., n=64

Attēls 39. Par kādiem tieši jautājumiem attiecībā uz DVB mācību īstenošanas nosacījumiem Jums būtu nepieciešami papildu skaidrojumi?

Bāze: aptaujātie uzņēmēji, kuri ir bijuši iesaistīti DVB mācību īstenošanā, un tie, kuri nav bijuši iesaistīti, bet ir ieinteresēti tās īstenot 2015./2016.m.g., un kuriem nepieciešami papildu skaidrojumi par tām, n=55

Visi noteikumi, neko nezinu
Vai ir paredzēta papildmaksa DVB mācību organizētājam (iestādei)?
Kas ir DVB mācības un kvalifikācijas prakse, kādas ir atšķirības?
Uzņēmēja tiesības un atbildība, programmas finansējums
Process un pušu atbildība
Pilotprojekta laikā nav skaidri definēta vienota DVB mācību īstenošanas kārtība, līdz ar to atsevišķi jautājumi dažādos pilotprojektos tiek risināti dažādi
Par procesu kopumā, par niansēm, ko uzņemas darba devējs, kāda ir katras puses atbildība
Par kvalifikācijas prasībām uzņēmuma darbiniekiem, kas apmāca praktikumus
Par abpusējiem pienākumiem un tiesībām
Nav skaidri nekādi DVB mācību īstenošanas nosacījumi
Mūsu atbildība. Prakses saturs un metodika.
Mācību finansējuma modelis, kārtība utt. Prasības pasniedzējiem ražošanas uzņēmumos. Mācību procesa dokumentācija. Prasības mācību videi. Mācību programmas izveidošana.
Līguma attiecības, pušu saistības, pušu atbildība u.c.
Kādas ir uzņēmuma saistības un pienākumi pret mācekli?
Cik tas izmaksās? Cik laika paņems? Kādas priekšrocības tas sniedz uzņēmumam?
Cik lielā mērā prasāma atbildība no mācāmā un cik no mācību iestādes? Vai ir iespējams saņemt kādus mācību palīgmateriālus arī no mācību iestādes?
Cik garas var būt prakses?

Apmācību atlaides, praktikanu atalgojums, valsts līdzfinansējums, speciālistu atlases kārtība u.c.
Kādas ir darba devēja - darba ņēmēja - izglītības iestādes tiesības un pienākumi?
Kā jābūt apmācītiem uzņēmumā darbu vadītājiem? Kā tiek risināts finansējuma/līdzfinansējuma jautājums?

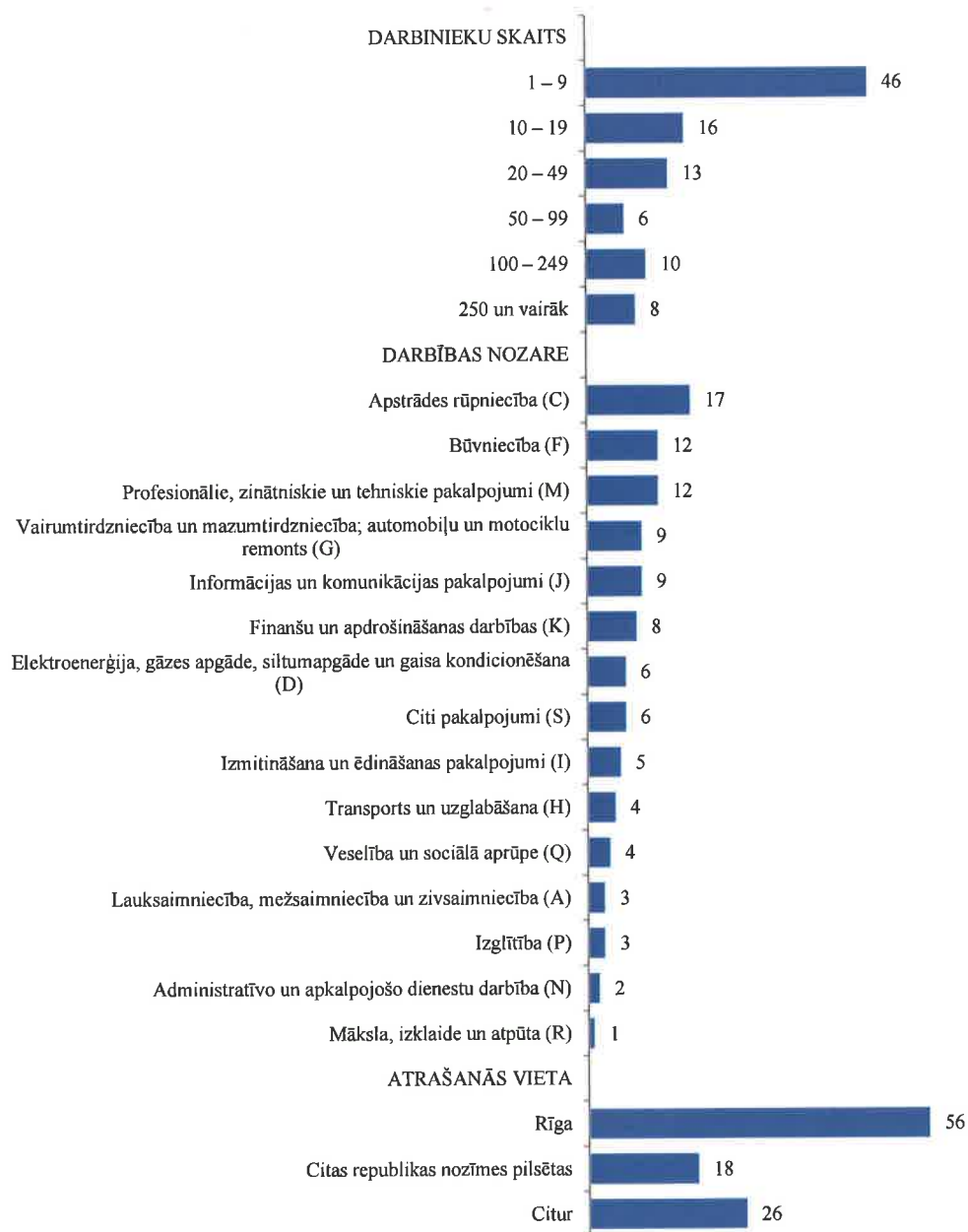
Attēls 40. Jūsaprāt, kādi uzlabojumi/izmaiņas ir jāveic DVB mācību īstenošanas sistēmā kopumā, lai uzņēmumi būtu ieinteresēti plašāk iesaistīties DVB mācību īstenošanā? Un kādas izmaiņas ir nepieciešamas tieši izglītības un nodarbinātības normatīvajā regulējumā, lai nodrošinātu sekmīgu DVB mācību procesa īstenošanu?

Bāze: visi aptaujātie uzņēmēji, n=112

Nodokļu atvieglojumi par DVB periodu - atbilstoši apmācāmo skaitam
Uzlikt par pienākumu audzēknim pēc DVB mācībām strādāt iestādē/uzņēmumā vismaz divus gadus
Maksāt valsts dotāciju (30% no darba algas) DVB mācību organizētājam par katru audzēkni
Programmas finansēšanas jautājums. Garantija, lai pēc apmācībām audzēkņi strādātu uzņēmumā vismaz 1-2 gadus.
Vairāk informācijas par DVB mācību iespējām (un ne tikai latviešu valodā)
Sniegt uzņēmumiem atbalstu attiecībā uz darbuzzinātāju izglītošanu
Plašāk informēt skolas, uzņēmumus un jauniešus par iespējām iesaistīties DVB mācībās (sevišķi tos, kas līdz šim nav bijuši informēti un/vai iesaistīti)
Realizēt atbalsta programmas vismaz pilotprojektu laikā, lai piesaistītu arvien vairāk skolas un uzņēmumus un veicinātu to savstarpējo sadarbību
Nepieciešams vairāk informācijas par sistēmu kopumā, jo šobrīd tādu nekur neesam manījuši, tāpēc nav bijusi iespēja izvērtēt iespēju iesaistīties
Nodokļu atvieglojumi DVB mācībās iesaistītiem uzņēmumiem, iespēja šīs programmas ietvaros apmācīt savus darbiniekus kā bonusus
Jāskaidro nosacījumi, iespējas un ieguvumi, būtu labi, ja īstenošanas shēma būtu pēc vienota standarta (t.i. uzņēmumam nav jātērē savi resursi)
Būtu vēlams, lai praktikanti izvēlētos turpināt darbu mūsu iestādē
Būtu vēlama prasība - nostrādāts noteikts skaits stundu atbilstošā specialitātē
Lielāka kontrole no mācību iestādes puses, lai vismaz divas reizes prakses vietu apmeklētu prakses vadītājs no mācību iestādes, nevis tikai paraksta dokumentus prakses beigās
Vairāk informācijas tieši par uzņēmumu ieguvumiem, nevis par visu sīki un smalki
Taustāmas lietas, piemēram, nodokļu atlaides
Jānodrošina alga praktikantiem, lai uzņēmumi neciestu zaudējumus, ja praktikants izlemj neturpināt praktisko apmācību
Sistēmai ir jābūt vienkāršai, skaidrai, un uzņēmējiem jāredz arī finansiālais ieguvums
Nodokļu atlaides (uzņēmuma ienākuma, sociālā nodokļa par praktikantu)
Praktikantu apdrošināšana (veselības, civiltiesiskā)
Pastiprināt audzēkņu pienākumu atstrādāt/atmaksāt ieguldītos līdzekļus, ja audzēknis atsakās turpināt sadarbību
Vismaz daļu no uzņēmuma ieguldītās naudas apmācāmā izglītošanā atgriezt atpakaļ, vai kā savādāk atvieglot uzņēmumu no izmaksām saistībā ar šī projekta īstenošanu
Jābūt sistēmai, kas nodrošina uzņēmēja ieinteresētību DVB mācībās: finansiāli mehānismi (tieši vai netieši (piem., nodokļu atlaides); citi atbalsta mehānismi (resertifikācijas punkti, bonusi valsts/pašvaldības iepirkumos); morāls atbalsts - atzinība, atpazīstamības veicināšana u.tml.
Apmācītajam darbiniekam saistības un pienākumi pret uzņēmumu. Valstij - motivācija uzņēmumiem, nodokļu atlaides, vai tml.
Ar likumdošanu jāpanāk uzņēmuma atbrīvošana no darbaspēka nodokļiem DVB audzēkņiem, kuri saņem samaksu uzņēmumā prakses laikā.
Minimizēt birokrātiskās operācijas
Prakses vadītāju uzņēmumā kvalifikācijas un pedagoģiskās izglītības nepieciešamības precīza definēšana
Prakses vadītājiem jānodrošina atbildība no valsts līdzekļiem, par to, ka jaunieši tiek ņemti uzņēmumā uz apmācībām. Regulējumam būtu jābūt tādām, kur visas puses ir vienlīdzīgi ieguvējas. Win-win.

Attēls 41. Aptaujāto uzņēmumu raksturojums (%)

Bāze: visi aptaujātie uzņēmēji, n=112

5. Normatīvā ietvara atbilstības izvērtējums darba vidē balstītu mācību attīstības nodrošināšanai

5.1. Atbilstošo tiesību aktu identifikācija (uzskaitījums)

Šobrīd darba vidē balstītās mācības (turpmāk - DVB mācības) tiek īstenotas, balstoties uz esošajiem normatīviem aktiem, kas nosaka profesionālās izglītības programmu īstenošanas kārtību, un tie ir sekojoši:

- 1) Izglītības likums;
- 2) Profesionālās izglītības likums;
- 3) 2000.gada 27.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.211 "Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu";
- 4) 2010. gada 11.oktobra Izglītības un zinātnes ministrijas iekšējie noteikumi Nr.22 „Profesionālās izglītības programmu izstrādes kārtība”;
- 5) 2012.gada 20.novembra Ministru kabineta noteikumi Nr.785 „Mācību prakses organizācijas un izglītojamo apdrošināšanas kārtība”;
- 6) Ministru kabineta 2007.gada 6.marta noteikumi Nr.165 „Noteikumi par profesionālās izglītības iestāžu pedagoģiskā procesa un eksaminācijas centru profesionālās kvalifikācijas ieguves organizēšanai obligāti nepieciešamo dokumentāciju”;
- 7) 2007.gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”;
- 8) 2004.gada 24.augusta Ministru kabineta noteikumos Nr.740 "Noteikumi par stipendijām”;
- 9) u.c. saistītie normatīvie akti.

DVB mācības tiek īstenotas, balstoties uz Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta izstrādātiem DVB mācību īstenošanas kritērijiem⁴, kurā norādīts, kādas darbības jāveic un kādi dokumenti ir jā sagatavo izglītības iestādei.:

- 1) Parakstīts Sadarbības līgums starp izglītības iestādi un uzņēmumu par sadarbību DVB mācību īstenošanā;
- 2) Rīkojums par izglītības iestādes atbildīgā darbinieka nozīmēšanu DVB mācību īstenošanas nodrošināšanai;
- 3) Līguma slēgšana par audzēkņa darba vidē balstītu mācību īstenošanu - nepilngadīgiem audzēkņiem pēc pamatizglītības tiek slēgts 6-pusējs līgums, kuru paraksta: skolas direktors, uzņēmuma vadītājs, audzēknis, prakses vadītājs no skolas, prakses vadītājs no uzņēmuma, vecāki/aizbildnis); pilngadīgiem audzēkņiem tiek slēgts 5-pusējs līgums,

⁴ 2015.gada 22.janvārī Izglītības un zinātnes ministrijas organizēts seminārs republikas pilsētu un novadu izglītības pārvalžu vadītājiem un izglītības speciālistiem un profesionālās izglītības iestāžu direktoriem.

kuru paraksta: skolas direktors, uzņēmuma vadītājs, audzēknis, prakses vadītājs no skolas, prakses vadītājs no uzņēmuma;

- 4) Uzņēmums ar audzēkni var slēgt līgumu/ vienošanos par atlīdzību audzēknim darba vidē balstītu mācību laikā;
- 5) Rīkojums par audzēkņu nosūtīšanu praksē uzņēmumā DVB mācībās un par prakses vadītāja no izglītības iestādes nozīmēšanu;
- 6) Akreditētas izglītības programmas aktualizācija sadarbībā ar (nozares) uzņēmējiem. Jāparedz izglītības iestādes organizēta mācību priekšmeta darba aizsardzības jomā apguve pirms DVB mācību uzņēmumā uzsākšanas; ja DVB mācībās nav iesaistīti visi grupas audzēkņi, iespēju robežās jāsaskaņo mācību norises laiks visiem audzēkņiem;
- 7) Darba vidē balstītu mācību (prakses) programmas satura izstrāde sadarbībā ar uzņēmumiem/ uzņēmējiem atbilstoši akreditētai profesionālās vidējās/ arodizglītības programmai;
- 8) Audzēkņu apdrošināšana darba vidē balstītās mācībās: a) pret nelaiemes gadījumiem atbilstoši 2012.gada 20.novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.785 "Mācību prakses organizācijas un izglītojamo apdrošināšanas kārtība", izvērtējot iespējas apdrošināt visus audzēkņus; b) civiltiesiskā apdrošināšana (gadījumiem, ja audzēknis sabojā inventāru);
- 9) Audzēkņu instruktāža ar atbilstošu dokumentāciju par darba aizsardzības un darba drošības jautājumiem pirms katras audzēkņu darba vidē balstītu mācību uzsākšanas;
- 10) Risināms jautājums par audzēkņu nodrošināšanu ar individuāliem darba aizsardzības līdzekļiem atbilstoši konkrētās nozares un specialitātes darba drošības un darba aizsardzības prasībām;
- 11) Atbilstoši katras nozares un specialitātes specifikai nodrošināma ārsta atzinuma saņemšana, medicīnas grāmatīņas noformēšana, nepieciešamo vakcināciju veikšana;
- 12) Iespēju robežās risināms jautājums par audzēkņa transporta vajadzībām uz prakses vietu un atpakaļ;
- 13) Prakses uzņēmumā DVB mācībās izvērtējums pēc katras īstenotas prakses nozares uzņēmumā sadarbībā ar uzņēmuma pārstāvjiem: a) audzēkņa atskaite par DVB mācību prakses norisi; b) prakses vadītāja no uzņēmuma sniegtais audzēkņa raksturojums/atsauksme; c) prakses vadītāja no izglītības iestādes sniegtais raksturojums; d) kopīgi secinājumi un izvirzīti uzdevumi nākošai praksei.

Saskaņā ar Izglītības un zinātnes ministrijas norādījumu 4. punktu – „uzņēmums ar audzēkni var slēgt līgumu/ vienošanos par atlīdzību audzēknim darba vidē balstītu mācību laikā” un tas var notikt sekojoši:

- 1) Uzņēmums izmaksā audzēknim samaksu un tā tiek maksāta uz darba līguma pamata, tad starp uzņēmumu (darba devēju) un audzēkni (darbinieku) tiek izveidotas darba tiesiskās attiecības, kuras regulē Latvijas Republikas Satversme, Latvijai saistošās starptautisko tiesību normas, Darba likums un citi normatīvie akti, kā arī darba koplīgums un darba kārtības noteikumi.
- 2) Uzņēmums izmaksā audzēknim stipendiju, tad tā tiek maksāta saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākumu nodokli” 17.pantu, kurā noteikta algas nodokļa ieturēšana un maksāšana un nodokļa ieturēšana no ienākumiem, kuri nav saistīti ar darba attiecībām. Šajā gadījumā uzņēmums ar audzēkni slēdz līgumu par stipendijas apmēru un saņemšanas kārtību, par izmaksājamo stipendijas apjomu sedzot arī darba nodokļa daļu.
- 3) Uzņēmums slēdz līgumu ar izglītības iestādi un pārskaita finanšu līdzekļus izglītības iestādei ar mērķi tos izmaksāt kā stipendiju DVB mācību audzēknim, kuru neapliek ar iedzīvotāju ienākuma nodokli. Šāda kārtība nav atbilstoša normatīvam regulējumam, jo saskaņā ar 2001.gada 31.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr.337 „Kārtība, kādā stipendijas atbrīvojamas no aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli”, kuri nosaka kārtību, kādā no Ministru kabineta apstiprināto fondu un starptautisko izglītības un sadarbības programmu līdzekļiem izmaksātajām stipendijām ir piešķirams atbrīvojums no aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli un 2001.gada 8.augustā Ministru kabineta rīkojumu Nr.385 „Par biedrībām, nodibinājumiem un starptautiskajām izglītības un sadarbības programmām” (turpmāk – Rīkojums Nr.385), kurā ir uzskaitītas biedrības un nodibinājumi, kurām ir piešķirams atbrīvojums no aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, bet Rīkojumā Nr.385 profesionālās izglītības iestādes nav reģistrējušas šādu iespēju jeb nodibinājušas fondu. Kā arī 2004.gada 24.augusta Ministru kabineta noteikumos Nr.740 "Noteikumi par stipendijām", kas nosaka stipendiju minimālo apmēru un kārtību, kādā stipendijas saņem profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmās izglītojamie, kuri uzņemti atbilstoši valsts vai pašvaldību finansēto vietu skaitam, izņemot izglītojamos brīvības atņemšanas vietās, ir noteikts, ka stipendiju izglītojamie saņem no izglītības iestādes stipendiju fonda, kuru izveido no valsts vai pašvaldības budžeta līdzekļiem un nevis no uzņēmumu līdzekļiem. Eiropas Sociālā fonda finansēto programmu un projektu ietvaros papildus stipendijai no dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem var noteikt mērķstipendiju no projektu finanšu

līdzekļiem vai arī jāizvērtē iespēja grozīt minētos normatīvos aktus, lai līdzšinējā uzņēmumu stipendiju izmaksu prakse būtu iespējama.

5.2. Identificētās problēmas darba vidē balstītu mācību tiesiskajā regulējumā

Nav vienotas DVB mācību definīcijas

Šā gada 15.maijā stājās spēkā grozījumi Profesionālās izglītības likumā 28.panta pirmajā daļā nosakot, ka viena no profesionālās izglītības ieguves formām ir DVB mācības. Profesionālās izglītības likuma 7.pantā ir noteikts, ka Ministru kabinets nosaka darba vidē balstītu mācību organizēšanas un īstenošanas kārtību. Tomēr ar augstākminētajiem grozījumiem Profesionālās izglītības likumā netika iekļauta DVB mācību definīcija.

Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta izstrādātajos kritērijos par DVB mācībām, tika sniegtas sekojošas definīcijas:

„Darba vidē balstītas mācības (DVB)“

- a) zināšanu un prasmju apguve, veicot un paralēli analizējot dotos profesionāla rakstura uzdevumus darba vietā (alternatīva prakse) vai profesionālās izglītības iestādē⁵.
- b) Vēsturiski veidojusies profesionālās izglītības apguves forma, kas ietver mācības pārmaiņus darba vietā un skolā vai arodmācību centrā, tās ietvaros tiek noslēgts mācību līgums starp mācekli un darba devēju, māceklis juridiski ir darbinieks, nevis students, un tas saņem algu vai pabalstu no darba devēja.

Māceklība - sistemātiski, ilgtermiņa apmācība, kas pārmaiņus norisinās darba vietā un mācību iestādē vai mācību centrā. Māceklis ir līgumiski saistīts ar darba devēju un saņem atlīdzību (algu vai pabalstu). Darba devējs ir atbildīgs par praktisko iemaņu sniegšanu konkrētajā profesijā.”

Šajā seminārā norādīts, ka DVB mācības var īstenot 2 pieejās:

- 1) vidēji 60% - 70% mācību notiek darba vidē, ja izglītības iestādei jau ir pieredze darba vidē balstītu mācību īstenošanā;
- 2) vidēji 50% - 60% mācību notiek darba vidē, ja izglītības iestāde vēl nav guvusi pieredzi un tikai uzsāk dalību darba vidē balstītu mācību pilotprojektā.

No augstākminētā izriet, ka DVB mācībās vairāk kā 50% programmas īpatsvara (variē 60-70% un 50-60%) notiek reālā darba vidē uzņēmumā.

⁵ Glossary- Quality in Education and Training. CEDEFOP Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011

Šī pētījumā ietvaros veiktajās aptaujās un intervijās tika izmantota sekojoša definīcija: „DVB mācības- pieeja, kad ir noslēgts trīspusējs līgums starp profesionālās izglītības iestādi, profesionālās izglītības iestādes audzēkni un uzņēmumu par DVB mācību īstenošanu un profesionālās izglītības iestādes audzēknis praktiskās iemaņas un zinības galvenokārt - vairāk kā 50% apmērā - apgūst reālā darba vidē uzņēmumā, un tikai nelielu laika daļu pavada profesionālās izglītības iestādē, apgūstot teorētiskās zināšanas.”

Nav izstrādāta terminoloģija un definīcija izglītojamam, kurš iesaistās DVB mācībās

Bieži vien tiek lietots termins - DVB mācībās iesaistītie audzēkņi. Laikā, kad izglītojamais atrodas mācību praksē, saskaņā ar Profesionālās izglītības likumu izglītojamais ir praktikants (praktikants — izglītojamais, kas saskaņā ar attiecīgās profesionālās izglītības programmas praktiskās daļas apguvi atrodas mācību praksē iestādē, pie komersanta vai biedrībā).

Izglītojamais, kurš ir iesaistīts DVB mācībās, nav praktikants, jo DVB mācību audzēknis var uzņēmumā atrasties ne tikai prakses laikā un apgūt ne tikai praktisko daļu, bet arī teorētisko daļu, piemēram, profesionālos mācību priekšmetus.

Apsverama būtu likumā „Par amatniecību” 15.pantā noteiktā amata mācekļa definīcija, kas ir sekojoša: „Amata māceklis ir persona, kas nolūkā apgūt amatu iestājusies amatniecības uzņēmumā vai mācību iestādē un ir noslēgusi apmācības līgumu.”

Tādēļ ir jāvienojas par viegli lietojamu un atšķirīgu terminu izglītojamam, kurš iesaistās DVB mācībās, nosakot, ka DVB mācību audzēknis ir izglītojamais, kas saskaņā ar mācību līgumu par attiecīgās profesionālās izglītības programmas praktiskās un teorētiskās daļas apguvi atrodas reālā darba vidē - iestādē, pie komersanta vai biedrībā.

Nav izstrādāta terminoloģija un definīcija prakses vadītājam, kurš nodrošina DVB mācības

Saskaņā ar 2012.gada 20.novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.785 „Mācību prakses organizācijas un izglītojamo apdrošināšanas kārtība”, prakses vieta nodrošina prakses vadītāju – atbilstošajā profesijā strādājošu prakses vietas pārstāvi, kurš uzrauga kvalifikācijas prakses norisi, apstiprina praktikanta ierakstus prakses dienasgrāmatā vai prakses pārskatu un sagatavo praktikanta raksturojumu. Saistībā ar DVB mācību īstenošanu tiek lietoti jēdzieni: prakses vadītājs vai darbaudzinātājs. Ir jāvienojas par konkrētu terminu.

Nav noteiktas prasības pasniedzējiem ražošanas uzņēmumos/ pedagoģisko zināšanu nepieciešamība darbaudzinātājiem

Profesionālās izglītības likuma 18.pantā ir noteiktas tiesības strādāt par pedagogu profesionālās izglītības iestādē, kas ir personai, kurai ir atbilstoša profesionālā izglītība (kvalifikācija) un pedagoģiskā izglītība vai kurai ir atbilstoša profesionālā izglītība (kvalifikācija) un kura apgūst pedagoģisko izglītību, kas atbilst Ministru kabineta noteiktajām profesionālās izglītības iestādes pedagoga profesionālās kvalifikācijas prasībām.

2014.gada 28.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.662 „Noteikumi par pedagogiem nepieciešamo izglītību un profesionālo kvalifikāciju un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kārtību” paredz, ka profesionālās izglītības profesionālo mācību priekšmetu skolotājam ir nepieciešama sekojoša izglītība un profesionālā kvalifikācija:

- 1)augstākā izglītība nozarē un B programma pedagoģijā vismaz 72 stundu apjomā vai profesionālā vidējā izglītība vai
- 2)Latvijas Amatniecības kameras piešķirtā amatnieka kvalifikācija, kas atbilst amata meistara līmenim nozarē, un B programma pedagoģijā vismaz 72 stundu apjomā.

Saskaņā ar šo noteikumu 7.punktu - profesionālās izglītības pedagogs ir atbildīgs par savas profesionālās kompetences pilnveidi, kuru veic triju gadu laikā ne mazāk par 36 stundām. Būtiski ir pieminēt, ka prasības par pedagoģisko izglītību neattiecas uz profesionālās prakses vadītājiem, kuru pedagoģiskā darba slodze ir mazāka par 240 stundām gadā.

Tas nozīmē, ka prakses vadītājam jeb darbaudzinātājam uzņēmumā, kas iesaistās DVB mācību īstenošanā vairāk kā 240 stundas gadā, ir nepieciešama pedagoģiskā apmācība vismaz 72 h apjomā.

Nav skaidra mācību procesa dokumentācija

Šobrīd DVB mācības tiek īstenotas saskaņā ar esošo normatīvo regulējumu. Mācību procesa organizēšanai obligāti nepieciešamā dokumentācija ir uzskaitīta Ministru kabineta 2007.gada 6.marta noteikumos Nr.165 „Noteikumi par profesionālās izglītības iestāžu pedagoģiskā procesa un eksaminācijas centru profesionālās kvalifikācijas ieguves organizēšanai obligāti nepieciešamo dokumentāciju”, kuros ir noteikts, ka profesionālās izglītības iestādes pedagoģiskā procesa organizēšanai nepieciešamie dokumenti ir stundu (nodarbību) saraksti, katru dienu paredzētās mācību priekšmetu stundas, to norises laiku un vietu; grupas mācību nodarbību uzskaites žurnāls, kurā norāda izglītības iestādes nosaukumu un ziņas par izglītības programmu,

izglītojamajiem (vārds, uzvārds, izglītojamā reģistrācijas numurs, tēva, mātes vai aizbildņa vārds, uzvārds, deklarētās dzīvesvietas adrese un tālruņa numurs), notikušajām mācību nodarbībām (mācību priekšmets, datums, stundu skaits, stundas tēma, skolotāja paraksts), izglītojamo saņemto vērtējumu un kavējumiem, ziņas par drošības instruktāžām, mācību gada darba rezultātiem (stundu skaits mācību priekšmetā, semestra, gada vai galīgā atzīme, kavētās stundas), kvalifikācijas prakses dienasgrāmata vai pārskats, kurā ieraksta metodiskos norādījumus tās aizpildīšanai, ziņas par izglītojamo, prakses vietu, prakses vadītāju, prakses ilgumu, veikto darbu uzskaiti (datums, izpildītais darbs, ilgums, vērtējums, prakses vadītāja paraksts), praktikanta raksturojums, līgums par profesionālās izglītības iestādes izglītojamā mācību praksi, sekmju grāmatiņu, kurā norāda ziņas par izglītojamo un izglītības programmu, semestra un eksāmenu sesijas pārbaudījumu vērtējumu mācību priekšmetos, praktisko mācību ilgumu un vērtējumu, galīgās atzīmes mācību priekšmetos, vērtējumu valsts pārbaudījumos un piešķirto kvalifikāciju u.c. dokumenti.

Profesionālās izglītības programmas izstrādā saskaņā ar 2010. gada 11.oktobra Izglītības un zinātnes ministrijas iekšējiem noteikumiem Nr.22 „Profesionālās izglītības programmu izstrādes kārtība”, kas nosaka profesionālās vidējās izglītības, arodizglītības un profesionālās pamata izglītības programmu īstenošanas ilgumu, minimālo apjomu, izglītības programmas īstenošanas plānu (mācību procesa grafiku un mācību plānu), kontaktstundu skaitu u.tml. Nepieciešams šos noteikumus papildināt ar DVB mācību īstenošanas kārtību un prasībām.

Mācību praksi organizē saskaņā ar 2012.gada 20.novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.785 „Mācību prakses organizācijas un izglītojamo apdrošināšanas kārtība”, kuros ir noteikti mācību prakses organizācijai nepieciešamie dokumenti - prakses programma, prakses dienasgrāmata vai pārskats, praktikanta raksturojums, līgums par mācību praksi starp praktikantu, kurā nosaka profesionālās izglītības iestādes, prakses vietas un praktikanta tiesības un pienākumus, prakses ilgumu un līguma izbeigšanas nosacījumus, profesionālās izglītības iestādi un prakses vietu, līgums par praktikanta apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem mācību prakses laikā. DVB mācību īstenošanas nepieciešams izstrādājāt atsevišķus Ministru kabineta noteikumus, nosakot iesaistīto pušu pienākumus un tiesības.

DVB mācību pilotprojektu uzsāka īstenot 2013./2014.mācību gadā. 2015.gada 22.janvārī Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departaments izglītības iestādēm izsniedza izstrādātus kritērijus par DVB mācību īstenošanai.

Nav skaidra mācību programmas izveidošana

2000.gada 27.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.211 "Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu" nosaka teorijas un prakses sadalījumu izglītības programmā:

1) teorija - vispārizglītojošais un (vai) profesionālais izglītības saturs un tam atbilstošie mācību priekšmeti saskaņā ar izglītības programmu

2) prakse: vispārizglītojošais un (vai) profesionālais izglītības saturs un tam atbilstošie praktiskie un laboratorijas darbi mācību priekšmetos saskaņā ar izglītības programmu, praktiskās mācības, kvalifikācijas prakse.

1. Profesionālās vidējās izglītības programma (ar iepriekš iegūtu pamatizglītību) - teorijas un prakses sadalījums izglītības programmā 50%/ 50% ar pieļaujamo atkāpi 5 %
2. Profesionālās vidējās izglītības programma (ar iepriekš iegūtu vidējo izglītību) - teorijas un prakses sadalījums izglītības programmā – teorijas kontaktstundu skaitu iespējams samazināt līdz 30%
3. Arodizglītības programma (ar iepriekš iegūtu pamatizglītību) - teorijas un prakses sadalījums izglītības programmā 35%/ 65%, ar pieļaujamo atkāpi 5 %.
4. Arodizglītības programmas (ar iepriekš iegūtu vidējo izglītību vai ar pamatizglītību no 17 gadu vecuma) – Teorijas un prakses sadalījums izglītības programmā – teorijas un prakses sadalījums izglītības programmā 35%/ 65%, ar pieļaujamo atkāpi 5 %.

Izglītības un zinātnes ministrijas ieteikumos norādīts, ka:

- 1) teoriju, praktiskos darbus un laboratorijas darbus, tai skaitā, profesionālos mācību priekšmetu teorijas daļas apguve a) var notikt izglītības iestādē ar uzaicināta darba devēju pārstāvja aktīvu dalību; b) var notikt uzņēmumā darba devēju pārstāvja vadībā. Profesionālajos mācību priekšmetos praktiskos un laboratorijas darbus var apgūt DVB mācībās uzņēmumā.
- 2) praksi, tai skaitā, praktiskās mācības izglītības iestādē un kvalifikācijas praksei paredzēto laiku (stundas) var aizstāt ar praktiskām mācībām jeb DVB mācībām uzņēmumā.

2010. gada 11.oktobra Izglītības un zinātnes ministrijas iekšējie noteikumi Nr.22 „Profesionālās izglītības programmu izstrādes kārtība” nosaka profesionālās izglītības programmas izstrādes un noformēšanas kārtību, nosakot profesionālās vidējās izglītības, arodizglītības un profesionālās pamata izglītības programmu īstenošanas ilgumu, minimālo apjomu, izglītības programmas īstenošanas plānu (mācību procesa grafiku un mācību plānu), kontaktstundu skaitu u.tml. Saskaņā ar šo noteikumu 7.1. apakšpunktu – nebūtiskus grozījumus izglītības programmas saturā var apstiprināt mācību iestādes vadītājs –izmaiņas mācību priekšmetu apjomā - kopsummā ne

vairāk par 10 procentiem no izglītības programmas kopējā apjoma. Vairāki respondenti ir norādījuši, ka izglītības programmas izstrādē un īstenošanā DVB mācībās nepieciešama lielāka elastība, ļaujot programmu pielāgot konkrētā darba devēja vajadzībām.

DVB mācību nodrošināšanai nepieciešami papildus finanšu resursi - nav normatīvo aktu, saskaņā ar kuriem izglītības iestādei būtu tiesības tos piešķirt

2007.gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo” nosaka Latvijas izglītības klasifikācijā iekļauto profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo (gadā).

DVB mācību īstenošanai papildus programmas izmaksās jāparedz:

- 1) transporta izmaksas no/uz DVB mācību īstenošanas vietu;
- 2) civiltiesiskā apdrošināšana;
- 3) nelaimes gadījumu apdrošināšana visām profesionālām kvalifikācijām;
- 4) arodārsta apmeklējums jeb pirmreizējā veselības pārbaude, medicīniskās grāmatīņas, nepieciešamo vakcināciju veikšana.

Nav noteiktas prasības mācību videi

2012.gada 20.novembra Ministru kabineta noteikumu Nr.785 „Mācību prakses organizācijas un izglītojamo apdrošināšanas kārtība” 7.pantā ir noteikts, ka prakses vietai ir jānodrošina praktikantam prakses programmai, kā arī darba aizsardzības prasībām, ugunsdrošības un sanitāri higiēniskajām normām atbilstošu darba vietu; norīko prakses vadītāju – atbilstošajā profesijā strādājošu prakses vietas pārstāvi, kurš uzrauga kvalifikācijas prakses norisi, apstiprina praktikanta ierakstus prakses dienasgrāmatā vai prakses pārskatu un sagatavo praktikanta raksturojumu; nodrošina praktikanta apmācību darba aizsardzības jautājumos, tai skaitā ievadapmācību un instruktāžu prakses vietā, kā arī veic instruktāžu ugunsdrošībā un nodrošina praktikanta uzraudzību, līdz viņš apgūst drošas darba metodes un paņēmienus. Šajā kontekstā būtiska prasība prakses vietai ir tās atbilstība prakses programmai, kā arī jautājums, kā tā tiek novērtēta.

Eiropas Sociālā fonda projekta „Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana” vienošanās Nr. 2010/0274/1DP/1.2.1.1.1/10/IPIA/VIAA/001 ietvaros tiek izstrādātas 56 modulārās izglītības programmas, kuras var īstenot DVB mācībās un šajās programmās ir norādīti nepieciešamie

materiāli tehniskie līdzekļi programmas apguvei, kas atvieglotu noteikt prasības DVB mācību īstenošanai.

Līgumā par DVB mācību īstenošanu ir jānorāda prasības par DVB mācībām nepieciešamo vidi - mācību laiku, mācību vietu, mācību priekšmetiem, moduļiem, mācībām nepieciešamiem materiāltehniskiem līdzekļiem, pedagoģisko sastāvu, prakses vadītāja vai darbaudzinātāja slodzi jeb maksimālo DVB mācību audzēkņu skaitu uz vienu darbaudzinātāju.

Valstī nav noteikta vienota likme un kārtība atlīdzības veikšanai DVB mācību audzēkņiem

Saskaņā ar Izglītības un zinātnes ministrijas norādījumiem par DVB mācību īstenošanu „uzņēmums ar audzēkni var slēgt līgumu/ vienošanos par atlīdzību audzēkņim darba vidē balstītu mācību laikā”, tomēr nav panākta vienošanās par tās obligātumu, apmēru un izmaksas formu.

2012.gada 20.novembra Ministru kabineta noteikumi Nr.785 „Mācību prakses organizācijas un izglītojamo apdrošināšanas kārtība” 9.punktā noteikts, ka praktikants var noslēgt ar prakses vietu divpusēju līgumu par savstarpējo norēķinu kārtību. Ministru kabineta noteikumi Nr.785 nesniedz skaidrojumu par līguma formu, norēķinu kārtību un apmēru.

Darba algas izmaksa

Uzņēmums izmaksā audzēkņim samaksu un tā tiek maksāta uz darba līguma pamata, tad starp uzņēmumu (darba devēju) un audzēkni (darbinieku) tiek izveidotas darba tiesiskās attiecības, kuras regulē Latvijas Republikas Satversme, Latvijai saistošās starptautisko tiesību normas, Darba likums un citi normatīvie akti, kā arī darba koplīgums un darba kārtības noteikumi.

Saskaņā ar 2013.gada 27.augusta Ministru kabineta noteikumiem Nr.665 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi” minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros ir 360 euro, minimālā stundas tarifa likme ir 2,166 euro un pusaudžiem minimālā stundas tarifa likme ir 2,477 euro. Šajā gadījumā DVB mācību audzēkņi kļūst par darbinieku, kas uz darba līguma pamata par nolīgto darba samaksu veic noteiktu darbu darba devēja vadībā.

Darba tiesiskās attiecības neparedz darba devējam pienākumu apmācīt darbinieku atbilstoši konkrētai profesionālās izglītības programmai.

Attiecībā uz nepilngadīgo personu nodarbinātību jāņem vērā vairāki aspekti. Saskaņā ar Darba likuma 37.panta 1.daļu⁶ aizliegts pastāvīgā darbā nodarbināt audzēkņus, kas ir jaunāki par 15

⁶ Darba likums [skatīts 2015.gada 15.aprīlī]. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=26019>

gadiem vai kuri līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai turpina iegūt pamatizglītību. Darba likuma 37.panta 2.daļā un 3.daļā noteikti izņēmuma gadījumi, proti:

- ⇒ Darba likuma 37.panta 2.daļa nosaka, ka bērnus vecumā no 13 gadiem var nodarbināt vieglā, bērna drošībai, veselībai, tikumībai un attīstībai nekaitīgā darbā, ja viens no vecākiem vai aizbildnis ir devis rakstveida piekrišanu, nodarbināšana nedrīkst kavēt bērna izglītošanos. Darbus, kuros atļauts nodarbināt bērnus vecumā no 13 gadiem, nosaka 2002.gada 8.janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr.10 "Noteikumi par darbiem, kuros atļauts nodarbināt bērnus vecumā no 13 gadiem";
- ⇒ Saskaņā ar Darba likuma 132.panta 2.daļu bērnus, kuri sasnieguši 13 gadu vecumu, nedrīkst nodarbināt ilgāk par divām stundām dienā un vairāk par 10 stundām nedēļā, ja darbs tiek veikts mācību gada laikā.

Uz audzēkņiem vecumā no 15 – 18 gadiem ir attiecināma Darba likuma 37.panta 4.daļa, kas nosaka, ka aizliegts nodarbināt pusaudžus darbos īpašos apstākļos, kas saistīti ar paaugstinātu risku viņu drošībai, veselībai, tikumībai un attīstībai. Darbus, kuros aizliegts nodarbināt pusaudžus, un izņēmumus, kad nodarbināšana šajos darbos ir atļauta saistībā ar pusaudža profesionālo apmācību, nosaka 2002.gada 28.maija Ministru kabineta noteikumi Nr.206 "Noteikumi par darbiem, kuros aizliegts nodarbināt pusaudžus, un izņēmumi, kad nodarbināšana šajos darbos ir atļauta saistībā ar pusaudža profesionālo apmācību". Saskaņā ar Darba likuma 132.panta 3.daļu pusaudžus nedrīkst nodarbināt ilgāk par septiņām stundām dienā un vairāk par 35 stundām nedēļā.

Personas, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, pieņem darbā tikai pēc iepriekšējas medicīniskās apskates, un tām līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai ik gadu jāveic obligātā medicīniskā apskate (Darba likuma 37.panta 6.daļa).

Audzēkņu (un to vecāku) vēlmi DVB mācībās uzsākt darba tiesiskajās attiecības ar stundas tarifāciju var kavēt apstākļi, ka likuma „Par iedzīvotāju ienākumu nodokli” 13.pantā ir noteikts atvieglojums par bērnu, kamēr viņš turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai. Saskaņā ar 2013.gada 29.oktobra Ministru kabineta noteikumiem Nr.1210 „Noteikumi par mēneša neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai” iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums mēnesī ir 165 *euro*. Izņēmums nodarbinātībai un vienlaicīgai atvieglojuma saņemšanai pieļaujams personām līdz 19 gadu

vecumam, kuras mācās vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iestādē un taksācijas gada laikā no 1.jūnija līdz 31.augustam saņem ar algas nodokli vai sezonas laukstrādnieku nodokli apliekamus ienākumus.

Stipendijas izmaksa

Izglītības likuma 14.panta 23.punktā noteikts, ka Ministru kabinets nosaka stipendiju saņemšanas kārtību un stipendiju minimālo apmēru augstākās izglītības programmās izglītojamajiem, kuri uzņemti konkursa kārtībā atbilstoši valsts finansēto vietu skaitam, un profesionālās izglītības programmās izglītojamajiem, kuri uzņemti atbilstoši valsts vai pašvaldību finansēto vietu skaitam.

Saskaņā ar 2004.gada 24.augusta Ministru kabineta noteikumiem Nr.740 "Noteikumi par stipendijām", stipendiju izglītojamie saņem no izglītības iestādes stipendiju fonda, kuru izveido no valsts vai pašvaldības budžeta līdzekļiem. Profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmās izglītojamam, nosakot, ka minimālā ikmēneša stipendija ir 10 euro, bet maksimālā nepārsniedz 71,14 euro mēnesī. Ministra kabineta noteikumu Nr.740 25.¹ punkts nosaka, ka Eiropas Sociālā fonda finansēto programmu un projektu ietvaros papildus stipendijai no dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem var noteikt mērķstipendiju no projektu finanšu līdzekļiem. Šie noteikumi attiecas uz valsts vai pašvaldības budžeta līdzekļu izmaksu un nav attiecināmi uz DVB mācību īstenošanu, kurā stipendiju audzēknim par dalību DVB mācībās maksā no uzņēmuma līdzekļiem. Nepieciešams vienoties par izmaksas formu DVB mācību īstenošanā iesaistītajiem audzēkņiem, veicinot audzēkņa motivāciju konkrētajā darba vidē.

Uzņēmums var izmaksāt audzēknim stipendiju. Šāda iespēja paredzēta saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākumu nodokli” 17.pantu, kurā noteikta algas nodokļa ieturēšana un maksāšana un nodokļa ieturēšana no ienākumiem, kuri nav saistīti ar darba attiecībām. Algas nodokļa likme 2015.taksācijas gadā ir 23 procenti. Šajā gadījumā uzņēmums ar audzēkni slēdz līgumu par stipendijas apmēru un saņemšanas kārtību.

Likumā „Par iedzīvotāju ienākumu nodokli” 9. pantā norādīti izņēmuma gadījumi, kad ar iedzīvotāju ienākumu nodokli neapliek ienākumus, un tās ir stipendijas, kas izmaksātas no budžeta, Ministru kabineta apstiprinātas biedrības vai nodibinājuma līdzekļiem vai no to starptautisko izglītības vai sadarbības programmu līdzekļiem, kurās līdzdalību ir apstiprinājis

Ministru kabinets. Minētā stipendija ir vienreizēja vai sistemātiski ilgākā laika posmā izmaksāta naudas summa personai:

- 1) kura vispārēju vai izvēlētu izglītības (studiju) programmu apgūst izglītības iestādē vai patstāvīgi;
- 2) tās apgādībā esošo personu izglītības (studiju) programmas apgūšanas veicināšanai izglītības iestādē;
- 3) tās pētniecības darba vai radošā darba atbalstam.

Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā stipendijas, kas piešķirtas no minēto fondu vai starptautisko izglītības vai sadarbības programmu līdzekļiem atbrīvojamas no aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli. Kārtību regulē 2001.gada 31.jūlija Ministru kabineta noteikumi Nr.337 „Kārtība, kādā stipendijas atbrīvojamas no aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli”. No aplikšanas ar nodokli atbrīvo stipendijas, kas izmaksātas saskaņā ar attiecīgā fonda izstrādātu nolikumu, kurš reģistrēts Valsts ieņēmumu dienestā, kā arī stipendijas, kas izmaksātas no to programmu līdzekļiem, kuras iekļautas ar Ministru kabineta rīkojumu apstiprinātā sarakstā. Stipendijas nolikumā sniedzamas šādas ziņas: stipendijas nodibināšanas mērķis, prasības personām, kuras var pretendēt uz stipendijas piešķiršanu, stipendijas piešķiršanas noteikumi, laikposms, uz kādu stipendija tiek piešķirta, stipendijas apmērs un tās izmaksas kārtība, stipendijas finansēšanas avoti.

2001.gada 8.augustā Ministru kabineta rīkojums Nr.385 „Par biedrībām, nodibinājumiem un starptautiskajām izglītības un sadarbības programmām” (Rīkojuma nosaukums MK 20.05.2005. rīkojuma Nr.329 redakcijā) ir apstiprinātas 42 biedrības un nodibinājumi, dažādas starptautiskās izglītības un sadarbības programmas, tai skaitā, Eiropas Savienības programmas un citas programmas. Profesionālās izglītības iestādes nav reģistrējušas šādu iespēju.

Dalība DVB mācībās ir papildu finansiāls slogs darba devējam, jo visus izmaksājamus finanšu līdzekļus audzēknim aplik ar nodokli

Šī jautājuma risināšanai 2014.gada 21.oktobra Ministru kabineta protokolā Nr.57 49.§ tika uzdots uzdevums Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju, Labklājības ministriju un Finanšu ministriju, kā arī pieaicinot sociālos un sadarbības partnerus, sagatavot un līdz 2015.gada 30.jūnijam iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā fiskālās ietekmes uz valsts budžetu izvērtējumu, ņemot vērā informatīvā ziņojuma kopsavilkumā noteiktos atbalsta virzienus, kā arī izvērtējot citas alternatīvas iespējas (ārpus nodokļu sistēmas). SIA "AC

Konsultācijas” veiktā pētījuma „Par darba devēju motivāciju iesaistīties darba vidē balstītu mācību ieviešanā” 2015.gada 28.aprīļa starprezultātos tiek piedāvāti trīs atbalsta modeļi:

- 1) Stipendiju modelis - par DVB audzēkni netiek maksāti nodokļi un netiek slēgts Darba līgums, bet tiek slēgts īpašs DVB mācību līgums. Uzņēmums maksā «pa tiešo».
- 2) Nodokļu atlaides modelis - uzņēmumi, kas iesaistīti DVB, maksā mazāku iedzīvotāju ienākumu nodokli - 10% apmērā un samazinātu valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likmi (nelaimes gadījumu, invaliditātes un maternitātes iemaksas) – 6,46% apmērā. Tiek slēgts īpašs Darba līgums.
- 3) Minimālās diferencētās algas modelis - minimālo algu diferencē atkarībā no: minimālās darba samaksas valstī vai vidējās darba samaksas nozarē. Tiek slēgts īpašs Darba līgums.

Papildu atbalsts ir plānots ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” projekta ietvaros, atbalsts DVB mācībām indikatīvi tiešā veidā plānots specifiskā atbalsta mērķa (turpmāk – SAM) 8.5.1. “Palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā” ietvaros. Plānotā projekta ietvaros paredzēts segt:

1) fiksētās izmaksas (kopā 225EUR), t.sk.:

- ⇒ audzēkņu apdrošināšanas pret nelaimes gadījumiem;
- ⇒ obligātās darbinieku veselības apdrošināšanas izdevumus;
- ⇒ civiltiesiskās apdrošināšanas izdevumus;
- ⇒ izdevumus par individuālajiem drošības līdzekļiem un speciālo darba apģērbu;
- ⇒ potes, medicīniskās grāmatīņas u.c. apliecību saņemšanas izdevumus.

2) mainīgās izmaksas (maksimums 70 EUR mēnesī), t.sk., transporta un dienesta viesnīcas izdevumu kompensācijas izmaksas audzēknim, kas uz DVB mācībām dodas vietā, kas atrodas ārpus administratīvās teritorijas, kurā izvietota profesionālās izglītības programmas apguves iestāde.

3) kompensācija uzņēmējam par DVB mācību nodrošināšanu (maksimums 237,17 EUR mēnesī par vienu audzēkni).

Kritēriji audzēkņa dalībai DVB mācībās jānosaka darba devējam

Izglītības iestādes sadarbībā ar konkrēto DVB mācību uzņēmumu izstrādā vispārējus kritērijus audzēkņu atlasei. Šos kritērijus var izvirzīt darba devējs – DVB mācību īstenotājs un iestrādāt trīspusējā sadarbības līgumā par DVB mācību īstenošanu.

Darba devējiem ir grūtības veikt audzēkņu novērtēšanu 10 ballu sistēmā

Latvijā izglītojamā sasniegumi tiek vērtēti piešķirot konkrētu atzīmi - ar to raksturojot apguves līmeni. 2000.gada 27.jūnija Ministru kabineta noteikumos Nr.211 "Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu" ir iekļauti skaitliskā vērtējuma skaidrojumi. Mācību priekšmeta apguve, praktiskās mācības un valsts noslēguma pārbaudījumi tiek vērtēti ar atzīmi 10 ballu vērtējuma skalā:

- 1) Augsts apguves līmenis: 10 – izcili, 9 – teicami;
- 2) Optimāls apguves līmenis: 8 – ļoti labi, 7 – labi, 6 – gandrīz labi;
- 3) Vidējs apguves līmenis: 5 – viduvēji, 4 – gandrīz viduvēji;
- 4) Zems apguves līmenis: 3 – vāji, 2 – ļoti vāji, 1 – ļoti, ļoti vāji.

Kvalifikācijas prakse un izglītības programmā noteiktie ieskaites darbi tiek vērtēti vērtējuma skalā - "ieskaitīts" vai "neieskaitīts" — vai ar atzīmi 10 ballu vērtējuma skalā. Līdzīga pieeja būtu nosakāma DVB mācību vērtēšanai, mācību priekšmeta apguvi, praktiskās mācības vērtējot ar "ieskaitīts" vai "neieskaitīts".

Nav skaidrs audzēkņu slodzes jautājums/ darba laiks

Profesionālās izglītības likuma 28.pantā „Profesionālās izglītības īstenošana” 3. daļā noteikts, ka mācību slodze nedēļā vienā profesionālās izglītības programmā nedrīkst pārsniegt:

- 1) izglītojamajiem līdz 18 gadu vecumam — 36 mācību stundas;
- 2) izglītojamajiem, sākot ar 18 gadu vecumu, — 40 mācību stundas.

Dotā likuma panta 4. daļa nosaka, ka mācību stundas ilgums ir no 40 līdz 45 minūtēm, un to nosaka izglītības iestādes vadītājs. Gadījumi, kad profesionālās izglītības (kā vienas no mācību formām- darba vidē balstītām mācībām) realizācijas laikā profesionālās programmas īstenošana pārsniedz noteikto mācību slodzi, ir uzskatāma kā tiešs likuma pārkāpums, kas ir bīstams izglītojamo veselībai un palielina traumatisma un nelaiemes gadījuma iespējamus riskus. Izglītības un zinātnes ministrijas izdotajos iekšējos noteikumos Nr.22 „Profesionālās izglītības programmu izstrādes kārtība”, IV sadaļas „Profesionālās izglītības programmas īstenošanas plāna pamatdaļas un apjoms” 17.punkts nosaka, ka izglītojamo slodzi veido kontaktstundas (teorija un prakse), kurās izglītojamais atrodas attiecīgā darba vietā (auditorija, laboratorijā, izglītības iestādes darbnīcā, uzņēmumā u.tml.) un pastāvīgais darbs, ko pēc skolotāja norādījuma vai paskaidrojuma izglītojamais veic patstāvīgi (patstāvīgi veicami uzdevumi, darbi, projekti, autovadīšanas mācības u.tml.). Izglītības un zinātnes ministrijas izdoto iekšējo noteikumu

29.punkts nosaka, ka izglītības programmai atbilstoši izglītības programmas veidam ir noteikts mācību laika sadalījums un izglītojamā mācību slodze.

Darba likuma 132.p. 4. daļā noteikta darba devēja atbildība un pienākums, „ja personas, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, papildus darbam turpina iegūt pamatizglītību vai profesionālo izglītību, mācībās un darbā pavadītais laiks saskaitāms kopā un nedrīkst pārsniegt septiņas stundas dienā un 35 stundas nedēļā”. DVB mācību īstenošanā slodzes apmēram jāpievērš uzmanību, kad DVB mācību īstenošanas vietā jauniešiem ir jāpakļaujas darba laika organizācijai, kas paredz 12 stundu maiņu darbu, paredzot ilgāku atpūtas laiku nekā 8 stundu noslodzes gadījumā. DVB mācību īstenošanā uzņēmumā var aizstāt mācību stundas ar darba stundām.

Nav skaidrs, kāds līgums jāslēdz izglītības iestādei ar uzņēmumu par DVB mācību īstenošanu
Likumā „Par amatniecību” 15.pantā noteikta mācekļa apmācība notiek, pamatojoties uz tipveida līgumu, kuru māceklis slēdz ar skolu vai amata meistarū. Tipveida līgumu izstrādā un apstiprina Izglītības ministrija.

2012.gada 20.novembra Ministru kabineta noteikumos Nr.785 „Mācību prakses organizācijas un izglītojamo apdrošināšanas kārtība” noteikts, ka par mācību praksi starp praktikantu, profesionālās izglītības iestādi un prakses vietu tiek slēgts trīspusējs līgums, paredzot katras puses atbildību un pienākumus.

Izglītības un zinātnes ministrijas norādījumi par DVB mācību īstenošanu paredz parakstītu sadarbības līgumu starp izglītības iestādi un uzņēmumu par sadarbību DVB mācību īstenošanu, tomēr šādam līgumam ir jābūt trīspusējam, iesaistot un skaidrojot DVB mācībās iesaistīta audzēkņa lomu un pienākumus katrā mācību posmā. Izglītības un zinātnes ministrijai ir jāpiedāvā tipveida līgumi DVB mācību īstenošanai, noskatot arī iespēju slēgt ne tikai trīspusēju līgumu, bet četrpusēju vai piecpusēju līgumu, ja DVB mācību īstenošanā konkrētas programmas apmācībai ir nepieciešama vairāku darba devēju iesaiste.

Līgumā jānorāda mācību laiks, mācību vieta un apmācībām nepieciešamie materiāltehniskie līdzekļi, pedagoģiskais sastāvs. Jānosaka līguma laušanas jeb atkāpšanās nosacījumi.

5.3. Priekšlikumi atbilstošu grozījumu veikšanai izglītības un nodarbinātības normatīvajā regulējumā

1) Jāpapildina Izglītības likuma 8.pants, nosakot, ka DVB mācības ir viena no izglītības ieguves formām.

- 2) Profesionālā izglītības likuma 1.panta otrā daļā jānosaka DVB mācību definīcija, kas varētu būt sekojoša „DVB mācības ir profesionālā izglītība, kad vismaz 50 procenti attiecīgās profesionālās izglītības programmas tiek apgūtas reālā darba vidē - iestādē, pie komersanta vai biedrībā.”
- 3) Jāizstrādā Ministru kabineta noteikumi par DVB mācību organizēšanas un īstenošanas kārtību, nosakot:
- ⇒ izglītojamā, kas iesaistīts DVB mācībās definīciju;
 - ⇒ prakses vadītāja vai darbaudzinātāja definīciju, kvalifikācijas prasības;
 - ⇒ katras puses (audzētāja, DVB mācību īstenoāja (u), izglītības iestādes) pienākumus un atbildību, lai nodrošinātu konkrētu kompetenču un prasmju pilnīgu apguvi;
 - ⇒ jāparedz iespēja organizēt DVB mācības atšķirīgās mācību vietās – nosakot vairākiem uzņēmumu atbildību par mācību īstenošanu dažādās vietās un dažādu programmas daļu apmācību;
 - ⇒ nepieciešamos dokumentus DVB mācību organizācijai;
 - ⇒ audzētāju atlīdzības maksāšanas veidu un kārtību, apjomu.
- 4) Jāpapildina 2014.gada 28.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.662 „Noteikumi par pedagogiem nepieciešamo izglītību un profesionālo kvalifikāciju un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kārtību” paredzot prasības prakses vadītājiem vai darbaudzinātājiem uzņēmumā.
- 5) Jāpapildina 2010. gada 11.oktobra Izglītības un zinātnes ministrijas iekšējie noteikumu Nr.22 „Profesionālās izglītības programmu izstrādes kārtība”:
- ⇒ 8.punkts, nosakot, ka izglītības programmu īstenošanas formas ir arī darba vidē balstītas mācības;
 - ⇒ nosakot maksimāli pieļaujamo izglītojamā mācību slodzi darba vidē balstītu mācību īstenošanā;
 - ⇒ papildinot ar pielikumu par DBV mācību programmu izstrādi;
 - ⇒ nosakot, ka DVB mācībās grozījumus izglītības programmas saturā var apstiprināt mācību iestādes vadītājs un atbildīgais uzņēmuma vadītājs –izmaiņas mācību priekšmetu apjomā - kopsummā ne vairāk par 20 procentiem no izglītības programmas kopējā apjoma, ļaujot programmu pielāgot konkrētā darba devēja vajadzībām.
- 6) Jāpapildina 2007.gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo” iekļaujot papildus izmaksas, kas rodas audzēknim darba vidē balstītās mācībās: transporta izmaksas no/uz DVB mācību īstenošanas vietu, civiltiesiskā

apdrošināšana, nelaimes gadījumu apdrošināšana visām profesionālām kvalifikācijām, arodārsta apmeklējums jeb pirmreizējā veselības pārbaude, medicīniskās grāmatīņas, nepieciešamo vakcināciju veikšana un nosakot izmaksu maksimālo apmēru.

7) Jāpapildina 2000.gada 27.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.211 "Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu", nosakot, ka DVB mācībās mācību priekšmeta apguvi, praktiskās mācības, kas notikušas reālā darba vidē var vērtēt ar "ieskaitīts" vai "neieskaitīts" — vai ar atzīmi 10 ballu vērtējuma skalā.

8) Lai stipendijas DVB audzēkņiem netiktu apliktas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, nepieciešami grozījumi:

⇒ vai nu Ministru kabineta rīkojumā Nr.385 "Par biedrībām, nodibinājumiem un starptautiskajām izglītības un sadarbības programmām", izstrādājot DVB mācību stipendiju nolikumu, kurā sniedzamas šādas ziņas: stipendijas nodibināšanas mērķis, prasības personām, kuras var pretendēt uz stipendijas piešķiršanu, stipendijas piešķiršanas noteikumi, laikposms, uz kādu stipendija tiek piešķirta, stipendijas apmērs un tās izmaksas kārtība, stipendijas finansēšanas avoti.

⇒ vai likumā „Par iedzīvotāju ienākumu nodokli” papildinot 9. pantu, norādot izņēmuma gadījumu, kad ar iedzīvotāju ienākumu nodokli neapliek ienākumus, un tās ir stipendijas DVB mācību audzēkņiem.

Šādā gadījumā būtu nepieciešama DVB mācību līgumu un audzēkņu reģistrācija, lai nodrošinātu stipendiju izmaksu kontroli.

6. Pielikums

6.1. Izglītības iestāžu aptaujas anketa

Labdien!

Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) ar Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) deleģējumu šobrīd īsteno Erasmus+ programmas projektu „Nacionālās iestādes mācekļībai: Darba vidē balstītas mācīšanās ieviešana Latvijā, Lietuvā un Igaunijā” („*National Authorities for Apprenticeships: Implementing Work Based Learning in Latvia, Lithuania and Estonia*”, (WBL-Balt)). Projekta mērķis ir sekmēt profesionālās izglītības reformas Baltijā, veicinot darba vidē balstītu (DVB) mācību attīstību.

Lai iegūtu datus un informāciju par nepieciešamām aktivitātēm DVB mācību sekmīgai attīstībai Latvijā, LDDK un IZM īsteno profesionālās izglītības iestāžu aptauju, kuras ietvaros tiek apkopota statistika par iestāžu līdzšinējo pieredzi DVB mācību nodrošināšanā, plāniem turpmākajiem mācību gadiem, kā arī vērtējumi nepieciešamiem uzlabojumiem DVB mācību sistēmā kopumā.

Mums ir ļoti būtisks gan to iestāžu viedoklis, kuras jau ir iesaistījušās DVB mācību nodrošināšanā, gan arī to, kuras vēl tikai izvērtē iespējas iesaistīties vai arī pagaidām nesaskata iespējas DVB mācības nodrošināt. Tādēļ aicinām arī Jūs piedalīties aptaujā un sniegt savu vērtējumu par DVB mācību attīstības iespējām Latvijā! Jūsu sniegtie dati un vērtējumi ļaus mums plānot un īstenot aktivitātes, lai nodrošinātu DVB mācību sekmīgu ieviešanu un attīstību Latvijā!

Pētījuma rezultāti tiks apkopoti analītiskā ziņojumā, kurš būs publiski pieejams jūnija vidū LDDK un IZM mājas lapās!

Jau iepriekš pateicamies par atsaucību!

Anna Pavlina
Latvijas Darba devēju konfederācija
Projektu vadītāja
Tāl.: +371 67225162
E-pasts: anna@loddk.lv

Ilze Buligina
Izglītības un zinātnes ministrija, Izglītības departaments
Vecākā eksperte profesionālās izglītības jautājumos
Tāl.: +371 67047762
E-pasts: ilze.buligina@izm.gov.lv

NB! Ar terminu „darba vidē balstītas (DVB) mācības” šīs aptaujas ietvaros tiek saprasta pieeja, kad ir noslēgts trīspusējs līgums starp profesionālās izglītības iestādi, profesionālās izglītības iestādes audzēkni un uzņēmumu par DVB mācību īstenošanu un profesionālās izglītības iestādes audzēkni praktiskās iemaņas un zinības galvenokārt - vairāk kā 50% apmērā - apgūst reālā darba vidē uzņēmumā, un mazāko laika daļu pavada profesionālās izglītības iestādē, apgūstot teorētiskās zināšanas. Darba vidē balstītas mācības NAV kvalifikācijas prakse!

S	Lūdzu, norādiet, kuru izglītības iestādi Jūs pārstāvat:					
Q1	Vai Jūsu pārstāvētā izglītības iestāde ir īstenojusi vai šobrīd īsteno darba vidē balstītas (DVB) mācības? Atzīmējiet visas atbilstošās atbildes!	Īstenoja 2013./2014. mācību gadā	1,			
		Īsteno 2014./2015. mācību gadā	2,			
		Līdz šim nav īstenotas DVB mācības	3			
<i>Q2 uzdot tiem, kuriem Q1=1!</i>						
Q2	Norādiet, lūdzu, tabulā informāciju par <u>2013./2014. mācību gadā</u> Jūsu pārstāvētajā izglītības iestādē īstenojamajām DVB mācībām!					
	Q2a	Q2b	Q2c	Q2d	Q2e	Q2f
	Ierakstiet, kādu mācību programmu ietvaros notikušas DVB mācības un kādas bijušas atbilstošās iegūstamās kvalifikācijas!	Norādiet, cik audzēkņu uzsāka DVB mācības konkrētās kvalifikācijas ieguvei un cik – sekmīgi tās pabeidza!			Norādiet, kopumā cik uzņēmumos Jūsu iestādes audzēkni apguva/apgūst DVB mācības konkrētajā kvalifikācijā!	
	Programma	Iegūstamā kvalifikācija	Uzsāka (skaits)	No tiem – turpina (skaits)	No tiem – pabeidza (skaits)	Uzņēmumi (skaits)
1
2
3

4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
etc						

Q3 uzdot tiem, kuriem Q1=2!

Q3	Norādiet, lūdzu, tabulā informāciju par <u>2014./2015. mācību gadā</u> Jūsu pārstāvētajā izglītības iestādē īstenotajām DVB mācībām!					
	Q3a	Q3b	Q3c	Q3e		
	Ierakstiet, kādu mācību programmu ietvaros notikušas vai notiek DVB mācības un kādas ir atbilstošās iegūstamās kvalifikācijas!		Norādiet, cik audzēkņu ir uzsākuši DVB mācības konkrētās kvalifikācijas ieguvei!	Norādiet, kopumā cik uzņēmumos Jūsu iestādes audzēkņi apgūst DVB mācības konkrētajā kvalifikācijā!		
	Programma	Iegūstamā kvalifikācija	Uzsākuši (skaits)	Uzņēmumi (skaits)		
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
etc						

Q3f uzdot tiem, kuriem Q1=2!

Q3f	Vidēji cik lielu apmācību daļu izglītojamie apgūst reālā darba vidē uzņēmumā 2014./2015. mācību gadā īstenoto DVB mācību ietvaros (ierakstiet vidējo novērtējumu procentos): %
-----	--	---------

Q4 uzdot tiem, kuriem Q1=2!

Q4	Norādiet, lūdzu, uzņēmumus, ar kuriem Jūsu iestādei ir noslēgti līgumi par DVB mācību nodrošināšanu 2014./2015. mācību gadā (ierakstiet uzņēmumu nosaukumus):
----	---	-------

Q5 uzdot tiem, kuriem Q1=1 vai/un 2!

Q5	Vai DVB mācību īstenošanas procesā saskārties ar kādām konkrētām problēmām?	Jā	1
		Nē	2

Q6 uzdot tiem, kuriem Q5=1!

Q6	Norādiet, ar kādām konkrētām problēmām saskārties DVB mācību īstenošanas procesā?
----	---	-------

Q7 uzdot tiem, kuriem Q1=1 vai/un 2!

Q7	Kā Jūs kopumā novērtētu Jūsu iestādes līdzšinējo pieredzi DVB mācību īstenošanā?	Ļoti sekmīga	1
		Drīzāk sekmīga	2
		Drīzāk nesekmīga	3
		Ļoti nesekmīga	4

Q8a uzdot tiem, kuriem Q7=3 vai 4!

Q8a	Kas ir galvenie iemesli, kādēļ Jūsu iestādes līdzšinējo pieredzi DVB īstenošanā kopumā vērtējat kā nesekmīgu?
-----	---	-------

Q8b uzdot tiem, kuriem Q7=1 vai 2!

Q8b	Kas ir galvenie argumenti/apsvērumi, kādēļ Jūsu iestādes līdzšinējo pieredzi DVB īstenošanā kopumā vērtējat kā sekmīgu?
-----	---	-------

Q9 uzdot tiem, kuriem Q1=1 vai/un 2!

Q9	Vai Jūsu pārstāvētā iestāde īsteno DVB mācības arī 2015./2016. mācību gadā?	Noteikti jā	1
		Drīzāk jā	2
		Drīzāk nē	3
		Noteikti nē	4

Q10 uzdot tiem, kuriem Q9=3 vai 4!

Q10	Kas ir galvenie iemesli, kādēļ Jūsu iestāde neīsteno DVB mācības 2015./2016. mācību gadā?
-----	---	-------

Q11 uzdot tiem, kuriem Q9=1 vai 2!

Q11	Vai 2015./2016. mācību gadā Jūsu iestāde būtu ieinteresēta paplašināt DVB mācību īstenošanu?	Nē, vēlamies saglabāt esošajā apjomā	1
		Nē, vēlamies samazināt DVB mācību īstenošanu	2
		Jā, vēlamies iesaistīt vairāk audzēkņu	3,
		Jā, vēlamies īstenot DVB mācības vēl citās kvalifikācijās	4,
		Jā, vēlamies iesaistīt vairāk sadarbības uzņēmumu	5,
		Jā, vēlamies piesaistīt citas skolas partnerībā	6.

Q12 uzdot tiem, kuriem Q11=3!

Q12	Kopumā cik audzēkņu Jūsu iestāde plāno iesaistīt DVB mācībās 2015./2016. mācību gadā? Norādiet skaitu!	
-----	--	--

Q13 uzdot tiem, kuriem Q11=4!

Q13	Norādiet, lūdzu, kādu mācību programmu ietvaros un kādās citās kvalifikācijās (bez tām, ko jau šobrīd piedāvājat) Jūsu iestāde plāno īstenot DVB mācības 2015./2016. mācību gadā!	
	Q13a	Q13b
	Programma	Kvalifikācija
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Q14 uzdot tiem, kuriem Q11=5!

Q14	Kopumā cik sadarbības uzņēmumu Jūsu iestāde plāno iesaistīt DVB mācību īstenošanā 2015./2016. mācību gadā? Norādiet uzņēmumu skaitu!	
-----	--	--

Q15 uzdot tiem, kuriem Q1=3!

Q15	Vai Jūsu pārstāvētā iestāde būtu ieinteresēta DVB mācības īstenošanā 2015./2016. mācību gadā?	Noteikti jā	1
		Drīzāk jā	2
		Drīzāk nē	3
		Noteikti nē	4

Q16 uzdot tiem, kuriem Q15=3 vai 4!

Q16	Kas ir galvenie iemesli, kādēļ Jūsu iestāde nav ieinteresēta īstenot DVB mācības 2015./2016. mācību gadā?	
-----	---	--

Q17 uzdot tiem, kuriem Q15=1 vai 2!

Q17	Kopumā cik audzēkņu Jūsu iestāde vēlēt iesaistīt DVB mācībās 2015./2016. mācību gadā? Norādiet skaitu!	
-----	--	--

Q18 uzdot tiem, kuriem Q15=1 vai 2!

Q18	Norādiet, lūdzu, kādu mācību programmu ietvaros un kādās kvalifikācijās Jūsu iestāde vēlēt nodrošināt DVB mācības 2015./2016. mācību gadā!	
	Q18a	Q18b
	Programma	Kvalifikācija
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Q19 uzdot tiem, kuriem Q15=1 vai 2!

Q19	Kopumā cik sadarbības uzņēmumu Jūsu iestāde vēlēt iesaistīt DVB mācību īstenošanā 2015./2016. mācību gadā? Norādiet uzņēmumu skaitu!	
-----	--	--

Q20 uzdot visiem!

Q20	Vai Jūsu iestādei ir skaidri DVB mācību īstenošanas nosacījumi (pienākumi un tiesības)?	Pilnībā skaidri	1
		Drīzāk skaidri	2
		Drīzāk nav skaidri	3
		Nemaz nav skaidri	4

Q21 uzdot tiem, kuriem Q20=2, 3 vai 4!

Q21	Par kādiem tieši jautājumiem attiecībā uz DVB mācību īstenošanas nosacījumiem Jums būtu nepieciešami papildu skaidrojumi?
-----	---	-------

Q22 uzdot visiem!

Q22	Jūsaprāt, kādi uzlabojumi/izmaiņas ir jāveic DVB mācību nodrošināšanas sistēmā kopumā, lai profesionālās izglītības iestādes būtu ieinteresētas plašāk iesaistīties DVB mācību īstenošanā?
-----	--	-------

Q23 uzdot visiem!

Q23	Un kādas izmaiņas ir nepieciešamas tieši izglītības un nodarbinātības normatīvajā regulējumā, lai nodrošinātu sekmīgu DVB mācību procesa attīstību?
-----	---	-------

Q24 uzdot visiem!

Q24	Ja Jums ir kādi komentāri un/vai ierosinājumi par anketā minētajiem jautājumiem, ierakstiet tos šeit:
-----	---	-------

6.2. Uzņēmumu aptaujas anketa

Labdien!

Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) ar Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) deleģējumu šobrīd īsteno Erasmus+ programmas projektu „Nacionālās iestādes mācekļībai: Darba vidē balstītas mācīšanās ieviešana Latvijā, Lietuvā un Igaunijā” („National Authorities for Apprenticeships: Implementing Work Based Learning in Latvia, Lithuania and Estonia”, (WBL-Balt)). Projekta mērķis ir sekmēt profesionālās izglītības reformas Baltijā, veicinot darba vidē balstītu (DVB) mācību attīstību.

Lai iegūtu datus un informāciju par nepieciešamām aktivitātēm DVB mācību sekmīgai attīstībai Latvijā, LDDK un IZM īsteno uzņēmumu aptauju, kuras ietvaros tiek apkopots uzņēmēju viedoklis par DVB mācību ieviešanas un attīstības iespējām Latvijā, kā arī tiek apzināts DVB mācību īstenošanā iesaistīto uzņēmumu novērtējums par līdzšinējo pieredzi. Uzņēmēju aptaujā tiek aicināti piedalīties uzņēmēji, kuri ir pieteikušies LIAA un/vai NVA nodrošinātajās apmācību atbalsta programmās, kā arī tie, kuri ir iesaistījušies DVB mācību nodrošināšanā.

Mums ir ļoti būtisks gan to uzņēmumu viedoklis, kuri jau ir iesaistījušies DVB mācību nodrošināšanā, gan arī to, kuri vēl tikai izvērtē iespējas iesaistīties vai arī pagaidām nesaskata iespējas DVB mācības nodrošināt. Tādēļ aicinām arī Jūs piedalīties aptaujā un sniegt savu vērtējumu par DVB mācību attīstības iespējām Latvijā! Jūsu sniegtie dati un vērtējumi ļaus mums plānot un īstenot aktivitātes, lai nodrošinātu DVB mācību sekmīgu ieviešanu un attīstību Latvijā!

Pētījuma rezultāti tiks apkopoti analītiskā ziņojumā, kurš būs publiski pieejams jūnija vidū LDDK un IZM mājas lapās!

Jau iepriekš pateicamies par atsaucību!

Anna Pavlina
Latvijas Darba devēju konfederācija
Projektu vadītāja
Tāl.: +371 67225162
E-pasts: anna@loddk.lv

Ilze Buligina
Izglītības un zinātnes ministrija, Izglītības departaments
Vecākā eksperte profesionālās izglītības jautājumos

Q1	Cik lielā mērā esat informēti par iespējām iesaistīties darba vidē balstītu mācību īstenošanā Latvijā?	Ļoti labi informēti	1
		Labi informēti	2
		Slikti informēti	3
		Neesam informēti	4

Q2	Ar terminu „darba vidē balstītas (DVB) mācības” šīs aptaujas ietvaros tiek saprasta pieeja, kad ir noslēgts trīspusējs līgums starp profesionālās izglītības iestādi, profesionālās izglītības iestādes audzēkni un uzņēmumu par DVB mācību īstenošanu un profesionālās izglītības iestādes audzēknis praktiskās iemaņas un zinības galvenokārt - vairāk kā 50% apmērā - apgūst reālā darba vidē uzņēmumā, un mazāko laika daļu pavada profesionālās izglītības iestādē, apgūstot teorētiskās zināšanas. Darba vidē balstītas mācības NAV kvalifikācijas prakse!		
	Vai Jūsu uzņēmums ir bijis vai ir šobrīd iesaistīts DVB mācību īstenošanā, t.i. – vai Jūsu uzņēmums pēdējo trīs gadu laikā ir slēdzis trīspusējus līgumus ar izglītības iestādi un tās audzēkni par DVB mācību nodrošināšanu?	Jā, ir slēdzis Nē, nav slēdzis	1 2

Q3 uzdot tiem, kuriem Q2=1! Pārējiem pāriet pie Q15!

Q3	Kopumā cik trīspusējo līgumu par darba vidē balstītu mācību nodrošināšanu bija spēkā Jūsu uzņēmumā...		
	... 2013.gadā?	
	... 2014.gadā?	
	... 2015.gadā?	

Q4 uzdot tiem, kuriem Q2=1!

Q4	Norādiet, lūdzu, par kādu kvalifikāciju apmācību un cik personām/mācekļiem Jūsu uzņēmums ir slēdzis līgumus DVB mācību īstenošanai pēdējo trīs gadu laikā?		
	<i>Kvalifikācija</i>	<i>Personu/mācekļu skaits pēdējos 3 gados kopā</i>	
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	

Q5 uzdot tiem, kuriem Q2=1!

Q5	Vai DVB mācību īstenošanas procesā saskārties ar kādām konkrētām problēmām?	Jā Nē	1 2
----	---	----------	--------

Q6 uzdot tiem, kuriem Q5=1!

Q6	Norādiet, ar kādām konkrētām problēmām saskārties DVB mācību īstenošanas procesā?	
----	---	-------	--

Q7 uzdot tiem, kuriem Q2=1!

Q7	Kā Jūs kopumā novērtētu Jūsu uzņēmuma līdzšinējo pieredzi DVB mācību īstenošanā?	Ļoti sekmīga Drīzāk sekmīga Drīzāk nesekmīga Ļoti nesekmīga	1 2 3 4
----	--	--	------------------

Q8a uzdot tiem, kuriem Q7=3 vai 4!

Q8a	Kas ir galvenie iemesli, kādēļ Jūsu uzņēmuma līdzšinējo pieredzi DVB īstenošanā kopumā vērtējat kā nesekmīgu?	
-----	---	-------	--

Q8b uzdot tiem, kuriem Q7=1 vai 2!

Q8b	Kas ir galvenie argumenti/apsvērumi, kādēļ Jūsu uzņēmuma līdzšinējo pieredzi DVB īstenošanā kopumā vērtējat kā sekmīgu?	
-----	---	-------	--

Q9 uzdot tiem, kuriem Q2=1!

Q9	Vai Jūsu uzņēmums ir ieinteresēts DVB mācības īstenot arī 2015./2016. mācību gadā?	Noteikti jā Drīzāk jā Drīzāk nē Noteikti nē	1 2 3 4
----	--	--	------------------

Q10 uzdot tiem, kuriem Q9=3 vai 4!

Q10	Kas ir galvenie iemesli, kādēļ Jūsu uzņēmums nav ieinteresēts īstenot DVB mācības 2015./2016. mācību gadā?	
-----	--	-------	--

Q11 uzdot tiem, kuriem Q9=1 vai 2!

Q11	Vai 2015./2016. mācību gadā Jūsu uzņēmums būtu ieinteresēts paplašināt DVB mācību īstenošanu?	Nē, vēlamies saglabāt esošajā apjomā Nē, vēlamies samazināt DVB mācību nodrošināšanu Jā, vēlamies iesaistīt vairāk audzēkņu Jā, vēlamies nodrošināt DVB mācības vēl citās kvalifikācijās Jā, vēlamies iesaistīt vairāk sadarbības skolu Jā, vēlamies piesaistīt citus uzņēmumus partnerībā	1 2 3 4 5 6
-----	---	---	----------------------------

Q12 uzdot tiem, kuriem Q9=1 vai 2!

Q12	Norādiet, lūdzu, par kādu kvalifikāciju apmācību un cik personām/mācekļiem Jūsu uzņēmums būtu gatavs slēgt līgumus par DVB mācībām 2015./2016. mācību gadā?	
	Kvalifikācija	Personu/mācekļu skaits 2015./2016. mācību gadā
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Q13 uzdot tiem, kuriem Q11=5!

Q13	Ar kurām tieši skolām Jūs vēlētos iesaistīties sadarbībā DVB mācību īstenošanā 2015./2016. mācību gadā? Norādiet skolu nosaukumus!
-----	--	-------

Q15 uzdot tiem, kuriem Q2=2!

Q15	Vai Jūsu uzņēmums būtu ieinteresēts īstenot DVB mācības 2015./2016. mācību gadā?	Noteikti jā	1
		Drīzāk jā	2
		Drīzāk nē	3
		Noteikti nē	4

Q16 uzdot tiem, kuriem Q15=3 vai 4!

Q16	Kas ir galvenie iemesli, kādēļ Jūsu uzņēmums nav ieinteresēts īstenot DVB mācības 2015./2016. mācību gadā?
-----	--	-------

Q17 uzdot tiem, kuriem Q15=1 vai 2!

Q17	Norādiet, lūdzu, par kādu kvalifikāciju apmācību un cik personām/mācekļiem Jūsu uzņēmums būtu gatavs slēgt līgumus par DVB mācībām 2015./2016. mācību gadā?	
	Kvalifikācija	Personu/mācekļu skaits 2015./2016. mācību gadā
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Q19 uzdot tiem, kuriem Q15=1 vai 2!

Q19	Ar kurām tieši skolām Jūs vēlētos iesaistīties sadarbībā DVB mācību īstenošanā 2015./2016. mācību gadā? Norādiet skolu nosaukumus!
-----	--	-------

Q20 uzdot tiem, kuriem Q2=1 vai Q15=1 vai 2!

Q20	Vai Jūsu uzņēmumam ir skaidri DVB mācību īstenošanas nosacījumi (pienākumi un tiesības)?	Pilnībā skaidri	1
		Drīzāk skaidri	2
		Drīzāk nav skaidri	3
		Nemaz nav skaidri	4

Q21 uzdot tiem, kuriem Q20=2, 3 vai 4!

Q21	Par kādiem tieši jautājumiem attiecībā uz DVB mācību īstenošanas nosacījumiem Jums būtu nepieciešami papildu skaidrojumi?
-----	---	-------

Q22 uzdot visiem!

Q22	Jūsaprāt, kādi uzlabojumi/izmaiņas ir jāveic DVB mācību īstenošanas sistēmā kopumā, lai uzņēmumi būtu ieinteresēti plašāk iesaistīties DVB mācību īstenošanā?
-----	---	-------

Q23 uzdot visiem!

Q23	Un kādas izmaiņas ir nepieciešamas tieši izglītības un nodarbinātības normatīvajā regulējumā, lai nodrošinātu sekmīgu DVB mācību procesa īstenošanu?
-----	--	-------

Q24 uzdot visiem!

Q24	Vai pēdējo piecu (5) gadu laikā Jūsu uzņēmums ir nodrošinājis prakses vietas profesionālās izglītības audzēkņiem?	Jā	1
		Nē	2

Q25 uzdot visiem!

Q25	Vai Jūsu uzņēmums būtu ieinteresēts tuvākā gada laikā nodrošināt prakses vietas profesionālās izglītības audzēkņiem?	Jā	1
		Nē	2

Nobeigumā daži jautājumi par Jūsu uzņēmumu.

U1	Kāds ir Jūsu uzņēmuma darbinieku skaits?		
		1 – 9	1
		10 – 19	2
		20 – 49	3
		50 – 99	4
		100 – 249	5
		250 un vairāk	6

U2	Kāds ir galvenais Jūsu pārstāvētā uzņēmuma ekonomiskās darbības veids?	
	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (A)	1
	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde (B)	2
	Apstrādes rūpniecība (C)	3
	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana (D)	4
	Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija (E)	5
	Būvniecība (F)	6
	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts (G)	7
	Transports un uzglabāšana (H)	8
	Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi (I)	9
	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi (J)	10
	Finanšu un apdrošināšanas darbības (K)	11
	Operācijas ar nekustamo īpašumu (L)	12
	Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi (M)	13
	Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība (N)	14
	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana (O)	15
	Izglītība (P)	16
	Veselība un sociālā aprūpe (Q)	17
	Māksla, izklaide un atpūta (R)	18
	Citi pakalpojumi (S)	19
	Mājsaimniecību kā darba devēju darbība; pašpatēriņa preču ražošana un pakalpojumu sniegšana individuālajās mājsaimniecībās (T)	20
	Ārpusteritoriālo organizāciju un institūciju darbība (U)	21
	Cits (ierakstiet):	22

U3	Kurā pilsētā vai novadā atrodas Jūsu uzņēmuma Latvijas centrālais birojs (vadība)?	
----	--	--

K	Ja Jums ir kādi komentāri un/vai ierosinājumi par anketā minētajiem jautājumiem, ierakstiet tos šeit:	
---	---	--

6.3. Padziļināto ekspertu interviju instrumentārijs

- (1) Jūsaprāt, vai šādam mācību modelim Latvijā ir attīstības perspektīva? Kādēļ jā/nē?
- (2) Cik lielā mērā esat informēti par DVB mācību modeli? Vai informācija par to ir pietiekama? Kāda papildu informācija jums būtu nepieciešama?
- (3) Kāda ir Jūsu līdzšinējā pieredze DVB mācību īstenošanā? Kā esat bijuši iesaistīti?
- (4) Kā vērtējat savu pieredzi DVB mācību īstenošanā? Vai tā bijusi sekmīga? *Ja nē* – kas ir galvenie iemesli, kādēļ vērtējat kā nesekmīgu? *Ja jā* – kas ir jūsu galvenie ieguvumi no iesaistīšanās DVB mācību nodrošināšanā?
- (5) Vai Jūs ieteiktu citiem uzņēmumiem/skolām iesaistīties DVB mācību nodrošināšanā? Kāpēc jā/nē? Jūsaprāt, kas ir galvenie uzņēmumu ieguvumi no iesaistīšanās DVB mācību īstenošanā? Un kas – skolu ieguvumi?
- (6) Ja runājam detalizētāk par jūsu pieredzi DVB īstenošanā – vai DVB mācību procesā saskārāties ar kādām grūtībām/problēmām? Kādām? Pastāstiet sīkāk! Kā jūs tās risinājat?
- (7) Vai bija kādas problēmas, kas saistītas tieši ar DVB mācību īstenošanas tiesisko regulējumu? Kādas? Kā jūs tās risinājat?
- (8) Domājot par tuvākajiem 3-5 gadiem – vai jūs vēlētos paplašināt savu iesaisti DVB mācību īstenošanā? *Ja jā* – kādā veidā vēlaties paplašināt? (iesaistīt vairāk audzēkņus, nodrošināt vairāk kvalifikāciju) *Ja nē* – kādēļ nevēlaties paplašināt? *Ja vēlas sašaurināt/samazināt* – kādēļ?

- (9) Jūsaprāt, kādas izmaiņas būtu jāveic DVB mācību īstenošanas sistēmā, lai veicinātu skolu un uzņēmumu ieinteresētību iesaistīties DVB mācību nodrošināšanā?
- (10) Un kādas izmaiņas nepieciešamas tieši izglītības un nodarbinātības normatīvajā regulējumā, lai nodrošinātu sekmīgu DVB mācību procesa īstenošanu?
- (11) Vai jums ir vēl kādi komentāri vai ierosinājumi par DVB mācību īstenošanu Latvijā?

6.4. Ekspertu interviju respondenti

Izglītības iestādes	Uzņēmumi
Ventspils tehnikums	Hanzas elektronika
Rīgas Valsts tehnikums	Bucher Municipal
Valmieras tehnikums	Dinex
Ogres tehnikums	Jelgavas tipogrāfija

6.5. Kopsavilkums angļu valodā

During the period from December 1, 2014 until November 30, 2016, The Ministry of Education and Science (in brief, MES) in collaboration with the Employers' Confederation of Latvia and Estonian and Lithuanian cooperation partners are implementing the Erasmus+ programme project „*National Authorities for Apprenticeships: Implementing Work Based Learning in Latvia, Lithuania and Estonia*” (WBL-Balt), Nr.557236-EPP-1-LV-EPKA3-APPREN. Its goal is to promote the national vocational education reforms in the Baltic States promoting the development of work based learning (hereinafter WBL). Within the project the Baltic States Alliance for Vocational Education is being launched as a common framework for joint cooperation between the three Baltic States mutually exchanging information and experience in course of the implementation of reforms of vocational education, in particular with regard to the implementation of WBL and apprenticeship, as well as jointly promoting good practice examples. This study is one of the project activities in Latvia and its aim was to perform the data and information summarization about the implementation opportunities of work based learning in the context of the Latvian vocational education development. Within the framework of the study the following activities were carried out: a survey with educational institutions that implement WBL or plan to do it in the coming academic years; a survey with companies that are or could be involved in the implementation of WBL; individual in-depth interviews with representatives of educational institutions that are involved in the implementation of WBL; an analysis of the conformity of the current education and employment regulatory framework for the implementation of WBL.

Survey results with educational institutions

During the 2013/ 2014 academic year, WBL has been implemented by the total of six educational institutions, but in the 2014/ 2015 academic year - 23.

It's interesting and worthy of notice that the majority (75%) of the educational institutions, which have asserted that they are or have been involved in the implementation of WBL, declare to have encountered particular difficulties in this process. The particular problems most often indicated by the educational institutions are as follows - confusing legal regulations, uncertainties about wage issues, specific conditions for the implementation of WBL for companies and educational institutions. It reaffirms the need for more extensive interpretative work on the nature of WBL and also its specific aspects and conditions.

Although the absolute majority assesses that they have encountered problems in the implementation of WBL, however the same absolute majority (94%) evaluates their experience in this process as successful. The reasoning why the experience is assessed positively most commonly refers to possibilities of young people to learn their future profession in a real work environment. Another frequently mentioned essential consideration is the fact that WBL increases students' motivation in terms of both educational and practical action - taking into account that studies on the development of vocational education repeatedly

indicate the fact that young people are often not motivated in learning their chosen profession, this can be identified as one of the very substantial benefits of WBL throughout the vocational education system in general.

All of those educational institutions asserting in the survey that they have implemented WBL in the 2013/ 2014 and/ or 2014/ 2015 academic year, claim that they will do it again in the 2015/ 2016 academic year. It is essential that all of these educational institutions are looking to expand the implementation of WBL instead of maintaining it on the current level. Most often the educational institutions have expressed their willingness to implement WBL also in other qualifications, consequently involving more students and collaboration enterprises. The total number of trainees that the educational institutions would like to involve in WBL exceeds 500, but the number of collaboration companies is around 70.

It's interesting, that the absolute majority (85%) of the schools, which so far have not been involved in the implementation of WBL, are interested in carrying out it in the 2015/ 2016 academic year. The total number of students of these educational institutions, which they would like to involve in WBL, is about 490, but the total number of collaboration enterprises is 105. Consequently, along with the plans of the educational institutions (see the previous paragraph) that are already participating in the implementation of WBL the total number of potential students involved in WBL could reach 1000 but the number of involved collaboration enterprises could exceed 200.

Survey results with enterprises

Only 28% of surveyed employers have stated that they are well or very well informed about opportunities to get involved in the implementation of WBL in Latvia, while 23% assess that they are not at all informed, but 49% - ill-informed.

In contrast to the assessment made by education representatives, the absolute majority – 87% – of the employers claim that they haven't faced any specific problems in the implementation process of WBL, only 13% have come across it. Problems mentioned by the entrepreneurs are very individual - some point at the students' low theoretical background, some complain on a lack of motivation, legislative failures and other aspects.

At the same time, all employers who have been or are involved in the implementation of WBL (27% of those polled), consider their experience successful, 20% of them - very successful. The main reasoning for such assessment mentioned in almost all cases is the fact that within WBL an enterprise can attract new, potential employees, and this learning process serves as a kind of mechanism to recruit employees.

Although the majority of the enterprises involved in the implementation of WBL have never faced any problems and evaluate their experience as successful, nevertheless, in total, 13% of the target group are no longer interested to get involved in the implementation of WBL during the next academic year by

indicating a lack of human resources as the main reason for the implementation of such training. The total number of students that employers would be willing to engage in WBL is relatively small – 159 individuals. However, this number is significantly higher than the annual average number of students reported during the previous three years (approx. 60-90), which leads to the conclusion that, in general, entrepreneurs are interested in the development of WBL.

The awareness of entrepreneurs on the process of WBL can be evaluated as ambiguous - 42% are of the opinion that conditions for the implementation of WBL are clear, while 58% believe they are unclear. Most of those who have rated their awareness as insufficient indicate that they fail to understand the nature of the WBL process as a whole; and they also often mention that uncertainties are related to financial arrangements and terms of the training. Exactly the financial aspect has been most often pointed out by entrepreneurs. When asked what improvements should be made in the implementation system of WBL in order to motivate employers to participate in it, the entrepreneurs indicate both the need to provide tax allowances to companies engaged in the learning process and also the need to allocate a separate funding for the implementation and organisation of the learning process in enterprises along with other aspects.